

KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 19.9.2007
KOM(2007) 529 wersja ostateczna

2007/0196 (COD)

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**zmieniająca dyrektywę 2003/55/WE dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego
gazu ziemnego**

(przedstawiona przez Komisję)

{SEK(2007) 1179}
{SEK(2007) 1180}

UZASADNIENIE

Energia elektryczna i gaz są centralnym czynnikiem dobrobytu Europy. Bez konkurencyjnego i skutecznego europejskiego rynku energii elektrycznej i gazu obywatele Europy będą płacić zawyżoną cenę za to, co stanowi jedną z ich podstawowych codziennych potrzeb. Rynek energii elektrycznej i gazu jest również istotny dla konkurencyjności Europy, jako że energia stanowi ważny czynnik dla przemysłu europejskiego.

Po drugie, konkurencyjny i wydajny rynek energii elektrycznej i gazu stanowi warunek wstępny dla rozwiązania problemu zmian klimatu. Jedynie przy sprawnie funkcjonującym rynku możliwe będzie powstanie wydajnie funkcjonującego mechanizmu handlu uprawnieniami do emisji oraz przemysłu odnawialnej energii, które sprostają ambitnemu celowi uzgodnionemu przez Radę Europejską, zakładającemu, że do 2020 r. 20 % energii w Unii Europejskiej ma pochodzić z odnawialnych źródeł energii.

Po trzecie, konkurencyjny rynek energii elektrycznej i gazu obejmujący całą Unię Europejską jest niezbędny, by zapewnić bezpieczeństwo dostaw energii dla Europy, jako że jedynie konkurencyjny i obejmujący całą Europę rynek generuje właściwe sygnały dotyczące inwestycji i oferuje dobry dostęp do sieci dla potencjalnych inwestorów, a także dostarcza prawdziwych i skutecznych korzyści zarówno dla operatorów sieci jak i dla producentów energii, stanowiąc zachętę do zainwestowania miliardów euro, bo tego rzędu inwestycje potrzebne będą Unii Europejskiej w przeciagu następnych dwóch dekad.

Proces liberalizacji rynku energii elektrycznej i gazu rozpoczął się około 10 lat temu. Podczas tych 10 lat wielu obywateli Europy skorzystało z większych możliwości wyboru i większej konkurencji, co wpłynęło na usprawnienie usług i zwiększenie bezpieczeństwa. Jednakże ocena przeprowadzona przez Komisję oraz europejskie organy regulacyjne sektora energetycznego wykazała, że proces rozwoju naprawdę konkurencyjnych rynków nie jest jeszcze zakończony. W praktyce zbyt wielu obywateli i zbyt wiele firm nie posiada realnych możliwości wyboru dostawcy. Fragmentacja rynku związana z granicami państw, wysoki stopień pionowej integracji oraz silna koncentracja rynku powodują, że prawdziwie wewnętrzny rynek jeszcze nie istnieje.

Odkąd w czerwcu 2003 r. weszły w życie obecne dyrektywy dotyczące energii elektrycznej i gazu, Komisja stale monitoruje ich wdrażanie i wpływ na rynek oraz jest cały czas w kontakcie ze wszystkimi zainteresowanymi stronami. Komisja w sposób szczególny zajęła się coroczną publikacją raportu porównawczego dotyczącego wdrażania wewnętrznego rynku energii elektrycznej i gazu. Zorganizowała również Forum Regulacji Energii Elektrycznej we Florencji oraz Forum Regulacji Gazu w Madrycie, regularnie gromadzące ministrów, krajowe władze nadzorujące, Komisję, operatorów systemów przesyłowych, dostawców, handlowców, konsumentów, związki zawodowe, użytkowników sieci oraz giełdy energii.

Pod koniec roku 2005, Rada Europejska w Hampton Court zaapelowała o stworzenie prawdziwej europejskiej polityki energetycznej. W odpowiedzi na ten apel Komisja w dniu 8 marca 2006 r. opublikowała Zieloną Księgę dotyczącą stworzenia wspólnej, spójnej europejskiej polityki energetycznej. W ramach publicznych konsultacji uzyskano 1 680 odpowiedzi. Już w 2005 r. Komisja rozpoczęła badania konkurencyjności rynków gazu i energii elektrycznej. Badanie dotyczące energii odpowiadało na obawy zgłaszane przez konsumentów i nowych uczestników sektora dotyczące rozwoju rynków hurtowego handlu gazem i energią elektryczną oraz ograniczonego wyboru dla konsumentów. Dnia 10 stycznia

2007 r. Komisja przyjęła raport końcowy z przeprowadzonego badania wraz z obszernym, wszechstronnym pakietem działań, w celu przedstawienia wniosku w sprawie nowej polityki energetycznej dla Europy.

Komunikat Komisji z dnia 10 stycznia 2007 r. „Europejska polityka energetyczna”¹ podkreślił znaczenie zakończenia procesu tworzenia rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu ziemnego. Komunikat ten został poparty kompleksowym sprawozdaniem na temat rynku wewnętrznego, badaniem sektorowym konkurencji oraz głębokimi analizami sytuacji krajowych rynków energii elektrycznej i gazu. Równolegle Komisja przeprowadziła ocenę wpływu, w celu określenia dostępnych opcji polityki dotyczących pełnego wdrożenia wewnętrznego rynku gazu i energii elektrycznej. Ocena wpływu zawierała opinie zainteresowanych stron. Instytucje pochodzące z 19 różnych krajów wypełniły 339 ankiet. Ponadto otrzymano 73 ankiety instytucji niezwiązanych z konkretnymi państwami. Przeprowadzono również rozmowy z 56 zainteresowanymi stronami, głównie firmami, na które polityka wywarłaby wpływ w postaci podziału ich aktywów lub zwiększonych wymagań dotyczących przejrzystości.

Podczas wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej w 2007 r. Komisja została poproszona o zaproponowanie dalszych środków, takich jak:

- skuteczny rozdział działalności w zakresie dostaw i produkcji od eksploatacji sieci;
- dalsza harmonizacja uprawnień i wzmacnianie niezależności krajowych organów regulacyjnych;
- ustanowienie niezależnego mechanizmu wspomagającego współpracę pomiędzy krajowymi organami regulacyjnymi;
- stworzenie mechanizmu dla operatorów systemów przesyłowych w celu poprawy koordynacji w zakresie funkcjonowania i bezpieczeństwa sieci, handlu transgranicznego oraz eksploatacji sieci;
- zwiększonej przejrzystości operacji na rynku energetycznym.

Rada Europejska podkreśliła również potrzebę wzmocnienia bezpieczeństwa dostaw w duchu solidarności pomiędzy państwami członkowskimi.

Parlament Europejski w swojej rezolucji w sprawie perspektyw rynku wewnętrznego gazu i energii elektrycznej przyjętej w dniu 10 lipca 2007 r. wyraził silne poparcie polityczne dla wspólnej polityki energetycznej, z uwagi na fakt, iż „wydzielenie własnościowe w zakresie przesyłu stanowi najskuteczniejsze narzędzie służące niedyskryminującemu promowaniu inwestycji w infrastrukturę, sprawiedliwego dostępu do sieci dla nowych uczestników rynku oraz przejrzystości rynku”. Parlament podkreślił jednak, że konieczne będą również inne środki oraz że różnice istniejące pomiędzy rynkami energii elektrycznej i gazu mogą wymagać częściowo odmiennego sposobu wdrożenia. Parlament Europejski wypowiedział się również za wzmocnieniem „współpracy pomiędzy krajowymi organami regulacyjnymi na

¹ KOM (2007) 1.

poziomie europejskim, poprzez podmiot UE, jako sposobem propagowania bardziej europejskiego podejścia do zagadnienia regulacji kwestii transgranicznych”.

Rada Europejskich Regulatorów Energetyki (CEER) przyjęła z zadowoleniem komunikat Komisji z dnia 10 stycznia oraz mocno poparła apel o nowe działania legislacyjne na szczeblu UE, w celu sprowadzenia projektu wspólnego rynku energetycznego z powrotem na właściwe tory. Dnia 6 czerwca 2007 r. europejskie organy regulacji energetyki opublikowali sześć dokumentów zawierających opinie dotyczące głównych obszarów nowej legislacji dotyczącej energetyki. Poparli w szczególności propozycję Komisji w sprawie zwiększenia niezależności nadzoru na poziomie krajowym i unijnym oraz w sprawie skutecznego wydzielenia sieci przesyłu. Regulatorzy w sposób wyraźny zalecają, by podział własności w zakresie przesyłu był co do zasady modelem wymaganym przez prawodawstwo UE, oraz stwierdzają, że powinien on dotyczyć zarówno energii elektrycznej jak i gazu.

Elementy te zostały w pełni uwzględnione podczas przygotowywania bieżących wniosków, streszczonych poniżej.

1. SKUTECZNE ODDZIELENIE DZIAŁALNOŚCI W ZAKRESIE DOSTAW I PRODUKCJI OD EKSPLOATACJI SIECI

1.1. Istniejące przepisy dotyczące rozdziału nie są wystarczające do zapewnienia właściwego funkcjonowania rynku

Istniejące prawodawstwo wymaga oddzielenia pod względem prawnym oraz funkcjonalnym eksploatacji sieci od działań w zakresie dostaw i produkcji energii. Państwa członkowskie przestrzegały tego wymogu poprzez stosowanie różnorodnych struktur organizacyjnych. Kilka państw członkowskich stworzyło całkowicie odrębne przedsiębiorstwa do obsługi sieci, inne powołały podmioty prawne w ramach zintegrowanych przedsiębiorstw. Wymagania w zakresie rozdziału prawnego i funkcjonalnego rzeczywiście przyczyniły się pozytywnie do powstania konkurencyjnych rynków energii elektrycznej i gazu w kilku państwach członkowskich.

Jednakże doświadczenie pokazało, że tam gdzie operator systemu przesyłowego jest podmiotem prawnym w ramach zintegrowanego przedsiębiorstwa, pojawiają się trzy rodzaje problemów.

Po pierwsze, operator systemu przesyłowego może traktować swoje spółki stowarzyszone lepiej niż konkurencyjne strony trzecie. Przedsiębiorstwa zintegrowane mogą w rzeczywistości wykorzystywać aktywa sieciowe w celu utrudniania wejścia na rynek konkurentom. Głównym tego powodem jest fakt, że rozdział prawny i funkcjonalny nie rozwiązuje podstawowego konfliktu interesów wewnątrz przedsiębiorstw zintegrowanych, gdzie interesy w zakresie dostaw i produkcji mają na celu zmaksymalizowanie sprzedaży i udziału w rynku, podczas gdy operator sieci ma obowiązek oferowania niedyskryminujących warunków dostępu dla konkurentów. Monitorowanie tego nieuchronnego konfliktu interesów za pomocą środków regulacyjnych jest niemal niemożliwe, jako że niezależność operatora systemu przesyłowego nie jest możliwa do kontrolowania bez przesadnie uciążliwych i inwazyjnych przepisów.

Po drugie, na mocy obecnych zasad dotyczących rozdziału nie można zagwarantować niedyskryminującego dostępu do informacji, jako że nie można skutecznie zapobiec

ujawnianiu przez operatorów sieci przesyłowych istotnych informacji rynkowych zintegrowanym z nimi przedsiębiorstwom wytwarzającym lub dostarczającym energię.

Po trzecie, wewnątrz zintegrowanego przedsiębiorstwa zakłóceniu ulega funkcjonowanie zachęt inwestycyjnych. Pionowo zintegrowane przedsiębiorstwa operatorów sieci nie są zainteresowane rozwijaniem sieci w ogólnym interesie rynku ani umożliwianiem dostępu do nich nowym uczestnikom prowadzącym działalność w zakresie produkcji i dostaw energii. Zamiast tego, w ich interesie leży ograniczanie nowych inwestycji, z których korzyści odnosiłyby konkurencyjne wobec nich przedsiębiorstwa, co zwiększałoby konkurencję na rynku. Decyzje inwestycyjne przedsiębiorstw pionowo zintegrowanych są często dostosowane do zapotrzebowania na dostawy dla ich filii. Takie przedsiębiorstwa są zazwyczaj szczególnie nieprzychylnie zwiększaniu zdolności przesyłowych połączeń wzajemnych czy zdolności importowych gazu, ponieważ skutkowałoby to zwiększeniem konkurencji na własnym rynku operatora zasiedziałego na szkodę rynku wewnętrznego.

Podsumowując, firma, która pozostaje przedsiębiorstwem zintegrowanym pionowo, ma wewnętrzne bodźce do niewystarczającego inwestowania w nowe sieci (obawa, że takie inwestycje pozwoliłyby konkurencyjnym przedsiębiorstwom na prosperowanie na „własnym” rynku takiej firmy) oraz – tam gdzie to możliwe – do faworyzowania własnych przedsiębiorstw zajmujących się sprzedażą energii w zakresie dostępu do sieci. Szkodzi to konkurencyjności oraz bezpieczeństwu dostaw na rynku UE oraz stoi na przeszkodzie osiągnięciu celów UE związanych ze zmianami klimatu i ochroną środowiska.

Dane z ubiegłych lat dotyczące inwestycji wykazują, co następuje: w ubiegłych latach przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo reinwestowały znacznie mniej z transgranicznych różnic cen energii elektrycznej w nowe gazociągi międzysystemowe niż przedsiębiorstwa, w których nastąpiło całkowite wydzielenie własnościowe. Skuteczne wydzielenie własnościowe usuwa tego typu negatywne bodźce inwestycyjne typowe dla pionowo zintegrowanych przedsiębiorstw operatorów sieci przesyłowych. W ten sposób propaguje bezpieczeństwo dostaw. Komisja zauważyła, że skuteczne wydzielenie własnościowe w stosunku do operatorów systemów przesyłowych (OSP) przyczynia się do wzrostu aktywności inwestycyjnej tych ostatnich. Państwa członkowskie, w których dokonano rozdziału, w konsekwencji przyciągnęły nowych inwestorów infrastrukturalnych, którzy na przykład zajęli się budową terminali skroplonego gazu ziemnego (LNG).

Ponadto cena energii elektrycznej na różnych rynkach w ubiegłych latach wskazuje na korzyści płynące z wydzielenia własnościowego: w ciągu ostatnich 10 lat przedsiębiorstwa zintegrowane pionowo podniosły ceny więcej niż raz oraz utrzymują wyższy poziom cen niż przedsiębiorstwa, w których nastąpiło całkowite wydzielenie własnościowe.

1.2. Skuteczniejsze rozdzielenie operatorów systemów przesyłowych jest więc w sposób oczywisty niezbędne

We wniosku jasno określa się wydzielenie własnościowe jako opcję preferowaną przez Komisję. W praktyce oznacza to, że państwa członkowskie muszą zagwarantować, że osoba lub osoby, które upoważnione są do sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem dostawczym, nie będą równocześnie posiadać żadnych udziałów w przedsiębiorstwie operatora systemu przesyłowego ani wykonywać żadnych praw w tym przedsiębiorstwie. Ten przepis ma również zastosowanie *vice versa*, to znaczy, sprawowanie kontroli nad operatorem systemu przesyłowego pozbawia możliwości posiadania jakichkolwiek udziałów lub sprawowania jakichkolwiek praw nad przedsiębiorstwem dostawczym.

Ta opcja dopuszcza sytuację, w której ta sama osoba, na przykład fundusz emerytalny, posiada mniejszościowe udziały niedające kontroli, zarówno w przedsiębiorstwie operatora systemu przesyłowego jak i w przedsiębiorstwie dostawcy energii. Jednakże taki udziałowiec mniejszościowy nie może posiadać praw do blokowania decyzji w obu przedsiębiorstwach, nie może też powoływać członków ich zarządów, ani też żadna osoba nie może być jednocześnie członkiem zarządów obu przedsiębiorstw. Ta opcja, w sposób przejrzysty rozdzielająca operatorów systemu przesyłowego od przedsiębiorstw transportowych, stanowi najlepszy sposób osiągnięcia skutecznego rozdziału sieci przesyłowej, w ten sposób rozwiązując nieusuwalny konflikt interesów.

Aby wdrożyć tę opcję, państwa członkowskie mogą wybrać następujący sposób postępowania, umożliwiający pełną ochronę interesów udziałowców w przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo. Udziały w przedsiębiorstwach zintegrowanych pionowo można z jednej strony podzielić na udziały przedsiębiorstwa będącego właścicielem sieci przesyłowej, z drugiej na udziały przedsiębiorstwa dostawcy energii. Następnie udziały te można przypisać udziałowcom uprzednio zintegrowanego pionowo przedsiębiorstwa.

Mimo iż Komisja uważa wydzielenie własnościowe za najlepszą opcję, przewiduje również alternatywę dla państw członkowskich, które nie zdecydują się na to rozwiązanie. Ta alternatywna opcja musi jednak w takim samym stopniu gwarantować niezależność działań sieci, której dotyczy, oraz zapewnić taki sam poziom bodźców dla sieci do inwestowania w nową infrastrukturę mogącą przynieść korzyści konkurencyjnym przedsiębiorstwom. Opcja ta, stanowiąca odstępstwo od podstawowej zasady wydzielania własnościowego, określana jest mianem „niezależnego operatora systemu”. Pozwala ona przedsiębiorstwom zintegrowanym pionowo na zachowanie własności aktywów sieci, ale wymaga, aby sieć przesyłowa była zarządzana przez niezależnego operatora systemu, tj. przedsiębiorstwo lub podmiot całkowicie odrębny od pionowo zintegrowanego przedsiębiorstwa, pełniący wszystkie funkcje operatora sieci. Ponadto w celu zapewnienia pełnej niezależności operatora i jego działań od pionowo zintegrowanego przedsiębiorstwa należy wprowadzić odpowiednie uregulowania oraz stałą kontrolę ustawową.

W niektórych przypadkach, w celu przestrzegania wymogów w zakresie skutecznego rozdziału, przedsiębiorstwa energetyczne zorientowane pionowo mogą zostać zmuszone do sprzedaży niektórych swoich aktywów, zwłaszcza swoich sieci przesyłowych, lub też do przekazania obsługi takich aktywów stronie trzeciej. Wydaje się jednak, że nie ma żadnej alternatywy dla proponowanych opcji, jeżeli mamy zapewnić operatorom systemów przesyłowych (OSP) pełną niezależność.

Powyższe dwie opcje mają jednakowe zastosowanie w sektorach energii elektrycznej i gazu. Komisja uznaje wprawdzie, że ogólnie rzecz biorąc postęp w kierunku wydzielania własnościowego jest obecnie bardziej zaawansowany w sektorze energii elektrycznej UE, jednak nie znajduje przekonującego argumentu, który uzasadniałby odmienne traktowanie tych dwóch sektorów. W szczególności zasadniczy konflikt interesów pomiędzy działalnością w zakresie dostaw i produkcji z jednej strony, a eksploatacją i rozwojem sieci z drugiej strony, dotyczy jednakowo obu sektorów. Ponadto kluczem do zawierania długoterminowych umów w sprawie dostaw z czołowymi producentami gazu nie jest posiadanie własności sieci, lecz istnienie silnej bazy klientów. Niezależnie od struktury własności przedsiębiorstw-nabywców, UE pozostaje niewątpliwie wysoce atrakcyjnym rynkiem dla dostawców gazu, który po dokonaniu skutecznego rozdzielenia będzie mógł na równym poziomie konkurować w dziedzinie gazu. Komisja uznaje ponadto, że transport gazu, w przeciwieństwie do przesyłu energii elektrycznej, wymaga fizycznego ruchu molekuł gazu w gazociągach. Z tego powodu

operatorzy sieci przesyłowych (OSP) mają większą kontrolę w zakresie określania kierunku, w którym płynie gaz, oraz wykorzystania zdolności przesyłowej w systemie. Oznacza to, że skuteczne wydzielenie własnościowe w zakresie sieci gazowych jest co najmniej tak samo ważne jak w zakresie sieci elektroenergetycznych.

Z uwagi na potrzebę zachęcenia przedsiębiorstw dostarczających i produkujących energię do prowadzenia inwestycji w nową infrastrukturę, niniejszy wniosek przewiduje możliwość czasowych odstępstw od zasady wydzielenia własnościowego, dokonywanych z myślą o budowie nowej infrastruktury. Z takiego wyłączenia będzie można korzystać w indywidualnych przypadkach, a przy jego udzielaniu uwzględniany będzie aspekt ekonomiczny nowej inwestycji, założenia rynku wewnętrznego oraz cel bezpieczeństwa dostaw.

Zgodnie z art. 295 WE wniosek stosuje się w taki sam sposób do przedsiębiorstw publicznych jak i prywatnych. Oznacza to, że bez względu na to, czy operator systemu przesyłowego bądź dostawca lub producent energii ma charakter publiczny czy też prywatny, żadna osoba ani grupa osób nie będzie mogła sama ani zbiorowo wpływać na skład, prawa głosu lub decyzyjność jego organów. Ten wymóg sprawia, że tam, gdzie działalność w zakresie dostaw lub produkcji jest prowadzona przez przedsiębiorstwo publiczne, niezależność publicznego operatora systemu przesyłowego nadal jest gwarantowana; chociaż wniosek nie wymaga od przedsiębiorstw należących do państwa, aby sprzedawały swoje sieci przedsiębiorstwom prywatnym. Dla uzyskania zgodności z tym wymogiem podmiot publiczny lub państwo może przekazać prawa (dające możliwość „wpływu”) innym publicznym lub prywatnym osobom prawnym. Istotne jest, że w każdym przypadku, kiedy przeprowadzane jest wydzielenie własnościowe, dane państwo członkowskie musi w praktyce wykazać prawdziwą skuteczność tych działań oraz dowieść, że przedsiębiorstwa funkcjonują w sposób w pełni odrębny od siebie nawzajem, co umożliwi realne stworzenie równych reguł gry w całej UE.

Wreszcie, zapisy dotyczące wydzielenia własnościowego w stosunku do sieci przesyłowych nie dotyczą państw członkowskich, które nie posiadają sieci przesyłu gazu ani energii elektrycznej, a jedynie sieci dystrybucji.

1.3. Aspekty dotyczące krajów trzecich

Niniejszy wniosek wymaga skutecznego rozdzielenia działalności operatorów systemów przesyłowych od działań w zakresie dostaw i produkcji energii, nie tylko na szczeblu krajowym, lecz również na poziomie całej UE. Oznacza to w szczególności, że żadne przedsiębiorstwo dostarczające lub produkujące energię, działające gdziekolwiek na terenie UE, nie może posiadać ani obsługiwać sieci przesyłowej w jakimkolwiek innym państwie członkowskim UE. Wymóg ten jest stosowany jednakowo w stosunku do przedsiębiorstw w UE i poza nią.

Pakiet zawiera pewne środki ochrony gwarantujące, że w przypadku, kiedy przedsiębiorstwo z kraju trzeciego zechce uzyskać znaczący udział w sieci w Unii Europejskiej lub kontrolę nad taką siecią, będzie ono musiało w sposób możliwy do udowodnienia i bezwarunkowo sprostać tym samym wymogom dotyczącym wydzielenia własnościowego, co przedsiębiorstwa w Unii Europejskiej. Komisja ma prawo interwencji w przypadku, gdy podmiot nabywający udziały nie jest w stanie wykazać braku bezpośredniej i pośredniej zależności od działań w zakresie dostaw i generacji energii.

Dobrze funkcjonujące rynki i sieci są również istotne dla uzyskania konkurencyjności gospodarki oraz dla dobrobytu obywateli. Celem niniejszego wniosku jest zwiększenie konkurencji na europejskich rynkach energetycznych oraz polepszenie funkcjonowania tych rynków. W tym kontekście absolutnie konieczne jest – bez uszczerbku dla międzynarodowych zobowiązań Wspólnoty - zapewnienie poszanowania zasad dotyczących inwestorów działających na rynku przez wszystkie podmioty gospodarcze europejskiego rynku energetycznego. Dlatego też Komisja wnioskuję o wprowadzenie wymogu, aby osoby z państw trzecich oraz państwa trzecie nie miały możliwości uzyskiwania kontroli nad systemami przesyłowymi ani operatorami systemów przesyłowych Wspólnoty, chyba że podpisana zostanie umowa między Unią Europejską a danym krajem trzecim zezwalająca na uzyskanie takiej kontroli. Ma to na celu zagwarantowanie, że firmy z państw trzecich będą przestrzegać tych samych zasad, tj. zarówno litery jak i ducha prawa, które odnoszą się do przedsiębiorstw pochodzących z Unii Europejskiej, nie zaś dyskryminację przedsiębiorstw z krajów trzecich. Komisja przeprowadzi szybki i szczegółowy przegląd szerszych aspektów polityki zewnętrznej UE dotyczącej sektora energetycznego oraz upubliczni wyniki tej pracy.

Podsumowując istotną kwestię wydzielenia własnościowego, przedstawiane niniejszym wnioski dotyczące skutecznego wydzielenia własnościowego są koniecznym i decydującym krokiem na drodze do stworzenia w pełni zintegrowanego rynku w całej Unii Europejskiej. Może to przyczynić się do stworzenia ponadnarodowych przedsiębiorstw-operatorów systemów przesyłowych, czemu na przeszkodzie nie będzie już stać wzajemny brak zaufania operatorów. Jednocześnie trzeba pamiętać, że gdyby ponadnarodowe przedsiębiorstwa-operatorów systemów przesyłowych były tworzone bez zapewnienia ich całkowitej niezależności, konkurencyjność pomiędzy stowarzyszonymi z nimi przedsiębiorstwami dostawców i producentów energii prawdopodobnie zostałaby osłabiona z uwagi na ryzyko zмовy cenowej. Prezentowane wnioski zawierają kilka dodatkowych środków mających na celu propagowanie integracji rynku UE, odnoszących się w szczególności do poprawy współpracy pomiędzy operatorami systemów przesyłowych.

2. WZMOCNIENIE UPRAWNIEŃ ORAZ NIEZALEŻNOŚCI KRAJOWYCH ORGANÓW REGULACYJNYCH

2.1. Wzmocnienie pozycji krajowych organów regulacyjnych nadzorujących funkcjonowanie rynków energii elektrycznej i gazu

Istniejące dyrektywy dotyczące energii elektrycznych i gazu wymagają od państw członkowskich powołania organów regulacyjnych. W kilku państwach członkowskich, organy regulacyjne są dobrze rozwiniętymi organami posiadającymi znaczące uprawnienia i zasoby pozwalające im na zapewnienie odpowiedniej regulacji rynku. W pozostałych państwach członkowskich organy regulacyjne zostały powołane dopiero niedawno, a zakres ich uprawnień jest mniejszy lub też uprawnienia te są one rozproszone pomiędzy różnymi instytucjami. Obszerny przegląd sytuacji w poszczególnych krajach dokonany przez Komisję ujawnił tę niejednorodność, a w wielu przypadkach wykazał słabość organów regulacyjnych.

Doświadczenie tych państw członkowskich, w których od kilku lat istnieją rynki otwarte, jak również przykład innych sektorów użyteczności publicznej otwartych na konkurencję, wyraźnie wskazują, że organy regulacyjne o mocnej pozycji są konieczne, aby zapewnić właściwe funkcjonowanie rynku, w szczególności w odniesieniu do korzystania z infrastruktury sieci.

Z tych względów niniejszy wniosek ma na celu wzmocnienie uprawnień organów regulacyjnych. Po pierwsze, zostanie na nie nałożony wyraźny obowiązek współdziałania na poziomie europejskim, w ścisłej współpracy z Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz z Komisją w celu zapewnienia konkurencyjnego, bezpiecznego oraz zrównoważonego pod względem ekologicznym wewnętrznego rynku energii elektrycznej i gazu w Unii Europejskiej, a także skutecznego otwarcia rynku dla wszystkich konsumentów i dostawców.

Po drugie, wnioskuje się o wzmocnienie ich uprawnień w zakresie regulacji rynku, zwłaszcza w następujących obszarach:

- kontroli przestrzegania przez operatorów systemów przesyłowych i dystrybucyjnych zasad dotyczących dostępu dla stron trzecich, obowiązków rozdziału, mechanizmów równowagi, zarządzania w sytuacjach przeciążenia oraz zarządzania połączeniami wzajemnymi;
- przeglądu planów inwestycyjnych operatorów systemów przesyłowych oraz przedstawiania w sprawozdaniach rocznych oceny planów inwestycyjnych operatorów systemów przesyłowych pod kątem ich spójności z ogólnoeuropejskim 10-letnim planem rozwoju sieci; kontrolowania bezpieczeństwa i niezawodności sieci oraz przeglądu zasad bezpieczeństwa i niezawodności sieci;
- kontroli zobowiązań w zakresie przejrzystości;
- kontroli poziomu otwarcia rynku oraz konkurencji na rynku, a także promowania skutecznej konkurencji we współpracy z organami ochrony konkurencji; oraz
- zapewnienia skuteczności środków ochrony konsumentów.

Energia elektryczna i gaz różnią się zasadniczo od innych towarów handlowych, ponieważ są produktami funkcjonującymi w sieciach, a ich magazynowanie jest niemożliwe lub kosztowne. To sprawia, że są podatne na nadużycia na rynku, w związku z czym należy zwiększyć nadzór regulacyjny nad przedsiębiorstwami działającymi na rynku energii elektrycznej i gazu. Dlatego też organy regulacyjne muszą posiadać dostęp do informacji dotyczących decyzji operacyjnych tych przedsiębiorstw. Wnioskuje się o nałożenie na przedsiębiorstwa obowiązku przechowywania rejestrów danych związanych z ich decyzjami operacyjnymi przez pięć lat, do wglądu przez krajowe organy regulacyjne, urzędy ds. konkurencji oraz Komisję, w celu skutecznego kontrolowania zarzutów dotyczących nadużyć na rynku. Pozwoli to na ograniczenie zakresu nadużyć na rynku, zwiększenie zaufania do rynku i w ten sposób przyczyni się do wzrostu obrotów i konkurencyjności.

Na niektóre typy przedsiębiorstw handlowych (np. banki), na mocy dyrektywy w sprawie rynków instrumentów finansowych są już obecnie nałożone tego typu zobowiązania, zatem przedsiębiorstwa te nie powinny podlegać podwójnym zobowiązaniom. W związku z tym zobowiązania do przechowywania rejestrów nie powinny naruszać istniejących przepisów wspólnotowych w sprawie rynków finansowych i powinny być z nimi zgodne. Konieczne jest, by organy regulacji rynków energii elektrycznej i gazu współpracowały z organami regulacji rynków finansowych, tak aby umożliwić sobie nawzajem uzyskanie ogólnego zarysu sytuacji na poszczególnych rynkach. Przed przyjęciem wytycznych określających wymogi dotyczące przechowywania rejestrów Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych (CESR) są proszone o podjęcie współpracy z Komisją i doradztwo w sprawie treści wytycznych.

Aby móc wykonywać swoje obowiązki, organy regulacyjne otrzymają uprawnienia do prowadzenia dochodzeń, żądania wszelkich niezbędnych informacji oraz nakładania sankcji o charakterze odstrasżającym. Podczas wykonywania funkcji regulacyjnych od organów tych wymaga się pełnego uwzględnienia celów dotyczących wydajności energetycznej.

2.2. Możliwa do udowodnienia niezależność organów regulacyjnych jako czynnik budujący zaufanie rynku

Niezależność organów regulacyjnych stanowi kluczową zasadę dobrego zarządzania oraz jest podstawowym warunkiem zapewnienia zaufania rynku. Istniejące prawodawstwo wymaga od organów regulacyjnych pełnej niezależności od interesów przedstawicieli branży gazowej i elektroenergetycznej. Nie określa jednak, jak niezależność tę należy zapewnić w sposób dający się udowodnić, ani też nie gwarantuje niezależności od interesów politycznych.

Jak podkreślono w konkluzjach wiosennego posiedzenia Rady Europejskiej w 2007 r. oraz dokumentach Parlamentu Europejskiego, wzmocnienie niezależności krajowych organów regulacyjnych sektora energetycznego jest zatem priorytetem.

Wnioskuje się, aby organ regulacyjny był odrębny prawnie oraz funkcjonalnie niezależny od wszelkich innych podmiotów publicznych lub prywatnych, oraz aby jego personel, jak również wszyscy członkowie jego organu decyzyjnego, działali niezależnie od jakichkolwiek interesów rynkowych oraz aby nie otrzymywali żadnych poleceń od jakiegokolwiek podmiotu rządowego, publicznego czy prywatnego ani też nie zwracali się o takie polecenia. W tym celu wnioskuje się o to, aby organ regulacyjny posiadał osobowość prawną, autonomię budżetową, odpowiednie zasoby ludzkie i finansowe oraz niezależne kierownictwo.

3. NIEZALEŻNY MECHANIZM PROWADZENIA WSPÓŁPRACY I PODEJMOWANIA DECYZJI DLA KRAJOWYCH ORGANÓW REGULACYJNYCH: AGENCJA DS. WSPÓŁPRACY ORGANÓW REGULACJI ENERGETYKI

3.1. Stworzenie formalnej struktury współpracy na podstawie pozytywnych doświadczeń ERGEG

Pomimo znacznego rozwoju, jaki nastąpił na wewnętrznym rynku energetycznym, nadal istnieje luka w przepisach w zakresie problemów transgranicznych. W celu rozwiązania tego problemu Komisja zainicjowała fora samoregulujące takie jak forum florenckie (dotyczące energii elektrycznej) oraz madryckie (dotyczące gazu). Fora te zgromadziły zainteresowane strony w celu zacieśnienia współpracy.

Ponadto w 2003 r. została powołana przez Komisję niezależna grupa doradcza ds. energii elektrycznej i gazu, zwana „Grupą Europejskich Organów Regulacyjnych ds. Energii Elektrycznej i Gazu” (ERGEG), z zadaniem ułatwienia konsultacji, koordynacji i współpracy między krajowymi organami regulacyjnymi w państwach członkowskich, oraz między tymi organami a Komisją, w związku z potrzebą konsolidacji rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu. Grupa ERGEG złożona jest z przedstawicieli krajowych organów regulacyjnych.

Działania ERGEG prowadzone w ostatnich latach, polegające na wydawaniu niewiążących wytycznych oraz przedstawianiu Komisji zaleceń i opinii, bardzo pozytywnie przyczyniły się do postępów procesu tworzenia wewnętrznego rynku gazu i energii elektrycznej. Mimo to

organizacja forów samoregulujących oraz założenie ERGEG nie stanowiło prawdziwie mocnego bodźca do stworzenia wspólnych standardów i wspólnego podejścia, koniecznych do urzeczywistnienia handlu transgranicznego oraz rozwoju pierwszych rynków regionalnych, a w efekcie europejskiego rynku energetycznego.

W miarę upływu czasu sektor energetyczny stawał się coraz bardziej złożony i w coraz większym stopniu krzyżowały się w nim różne interesy finansowe. Obecny sposób funkcjonowania ERGEG, zgodnie z którym w praktyce do osiągnięcia porozumienia potrzebna jest zazwyczaj zgoda 27 organów regulacyjnych oraz ponad 30 operatorów systemów przesyłowych, nie daje wystarczających rezultatów. Doprowadziło to do stworzenia pewnej liczby niewiążących kodeksów oraz działań w kierunku osiągnięcia zgodności co do wspólnego podejścia poprzez „stopniową konwergencję”, ale nie doprowadziło do podjęcia koniecznych decyzji w sprawie trudnych problemów mających rzeczywiste znaczenie.

Obecnie w zasadach technicznych, zwanych też „kodeksami sieci”, zgodnie z którymi muszą działać przedsiębiorstwa energetyczne, istnieją znaczące różnice pomiędzy poszczególnymi państwami członkowskimi lub nawet wewnątrz poszczególnych państw członkowskich. Jeżeli rynki energetyczne w Unii Europejskiej mają zostać zintegrowane, kodeksy te muszą zostać poddane procesowi konwergencji, a następnie harmonizacji.

Komisja dokonała oceny różnych możliwości wykonania wymaganych zadań, z uwzględnieniem możliwości wykonania tych zadań przez samą Komisję. Harmonizacja omawianych zagadnień oraz zapewnianie postępów w tworzeniu nowej infrastruktury nie są typowymi zadaniami leżącymi w sferze działalności Komisji. Do tej pory Komisja nie prowadziła tego typu działań. Ich przeprowadzenie wymaga wiedzy specjalistycznej, jaką posiada 27 krajowych urzędów regulacyjnych (NRA); to właśnie one muszą uzgodnić poprawki, jakie należy wprowadzić do kodeksów sieci. W praktyce jedynie krajowe organy regulacyjne mają potencjał wiedzy niezbędny do skutecznego działania w tej dziedzinie. Agencja może za pośrednictwem swojej Rady Regulacyjnej – składającej się z przedstawicieli krajowych urzędów regulacyjnych – czerpać z wiedzy pracowników tych organów. Komisja nie ma takich możliwości.

Komisja zdecydowała, że wymagane zadania najlepiej wykonywać będzie odrębny podmiot, niezależny od niej oraz niebędący jej częścią. Zarówno wiosenna Rada Europejska w 2007 r. jak i najnowsze postanowienia Parlamentu Europejskiego potwierdziły ten wniosek².

² Rada Europejska jest zgodna co do jego postanowień dotyczących ustanowienia niezależnego mechanizmu współpracy krajowych organów regulacyjnych oraz podejmowania przez nie decyzji dotyczących ważnych problemów transgranicznych, natomiast w przyjętym sprawozdaniu Vidal Quadras stwierdza, że PE „z zadowoleniem przyjmuje wniosek Komisji w sprawie zacieśnienia współpracy krajowych organów regulacyjnych na szczeblu UE, za pośrednictwem podmiotu działającego na płaszczyźnie unijnej, jako jednego ze sposobów promowania bardziej europejskiego podejścia do uregulowania kwestii transgranicznych; uważa, że większa konwergencja i harmonizacja ich kompetencji jest warunkiem zniwelowania różnic technicznych i regulacyjnych stanowiących poważne przeszkody dla transgranicznego handlu i połączeń międzysieciowych; podkreśla, że Komisja powinna odgrywać decydującą rolę, nie ograniczając jednak niezależności organów regulacyjnych; uważa, że decyzje organów regulacyjnych powinny być podejmowane w ściśle określonych kwestiach natury technicznej i handlowej oraz w oparciu o stosowne informacje, w razie potrzeby przy uwzględnieniu opinii operatorów systemów przesyłowych i innych zainteresowanych podmiotów oraz że powinny one mieć charakter wiążący”.

W związku z tym rozważono stworzenie sieci krajowych organów regulacyjnych sektora energetycznego wyposażonej w większe uprawnienia. Wzór dla niej może stanowić sieć organów ochrony konkurencji stworzona w 2004 r. zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 1/2003. To jednak wymagałoby nadania Komisji autonomicznych uprawnień w sektorze energetycznym (obecnie takie uprawnienia funkcjonują jedynie w zakresie zasad dotyczących ochrony konkurencji). Należy jednak tak czy inaczej wzmocnić i zharmonizować uprawnienia NRA.

Inną możliwością jest zastosowanie modelu systemu Europejskich Banków Centralnych, ale dla takiego systemu brakuje podstawy prawnej w Traktacie. Taki model wymagałby jedynie wniesienia poprawki do Traktatu.

W związku z tym Komisja doszła do wniosku, że skoro zachodzi potrzeba powołania niezależnego podmiotu, który mógłby składać do Komisji wnioski dotyczące decyzji merytorycznych oraz podejmować wiążące dla stron trzecich decyzje regulacyjne dotyczące konkretnych problemów technicznych wchodzących w zakres kompetencji takiego podmiotu, jedynym rozwiązaniem będzie stworzenie Agencji.

Główne zadania przewidziane dla Agencji uzupełniałyby na poziomie europejskim zadania regulacyjne wykonywane przez krajowe organy regulacyjne. Struktura ta powinna stanowić ramy dla współpracy krajowych organów regulacyjnych oraz dla przeglądu regulacyjnego współpracy pomiędzy operatorami systemów przesyłowych, a także umożliwiać podejmowanie indywidualnych decyzji dotyczących infrastruktury obejmującej terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego. Analiza ta jest zgodna z zasadami określonymi przez Komisję w projekcie porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie utworzenia ram prawnych dla europejskich agencji regulacyjnych³, w szczególności w zakresie uprawnień do przyjmowania decyzji prawnie wiążących wobec stron trzecich.

Poniższy wniosek opiera się na opcji „ERGEG+”, wspomnianej w komunikacie Komisji z dnia 10 stycznia 2007 r. „Europejska polityka energetyczna”⁴.

3.2. Główne zadania Agencji ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki, której dotyczy wniosek

Proponowane zadania Agencji uzupełniałyby na poziomie europejskim zadania regulacyjne realizowane przez organy regulacyjne na szczeblu krajowym poprzez:

- *Zapewnienie ram współpracy krajowym organom regulacyjnym.* Wnioskuje się o poprawę możliwości rozwiązywania sytuacji transgranicznych. Agencja określi procedury współpracy pomiędzy krajowymi organami regulacyjnymi, zwłaszcza w odniesieniu do wymiany informacji oraz podziału kompetencji w przypadkach dotyczących kilku państw członkowskich. Ramy te będą ponadto propagowały współpracę krajowych organów regulacyjnych na szczeblu regionalnym.
- *Nadzór regulacyjny nad współpracą pomiędzy operatorami sieci przesyłowych.* Agencja będzie odpowiedzialna za sprawowanie kontroli nad działalnością Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Energii Elektrycznej oraz Europejskiej Sieci Operatorów Systemów Przesyłowych Gazu, oraz za dokonywanie przeglądów ich działań.

³ KOM(2005)59.

⁴ Dz.U. C , , str. .

W szczególności będzie zaangażowana w wyznaczanie priorytetów za pomocą programu prac tych podmiotów, przeglądu ich 10-letnich planów inwestycyjnych oraz przygotowywania kodeksów technicznych i rynkowych. Przegląd planu inwestycyjnego nie ma wpływu na odpowiedzialność operatorów systemów przesyłowych wynikającą z przepisów prawa danego państwa. Jeżeli chodzi o wspomniane kodeksy techniczne i rynkowe, należy podkreślić, że Agencja będzie mogła zwrócić się do operatorów systemów przesyłowych o wprowadzenie zmian do swoich projektów lub opracowanie określonych zagadnień w sposób bardziej szczegółowy. Będzie również mogła zalecić Komisji nadanie im wiążącej mocy prawnej tam, gdzie dobrowolne ich stosowanie przez operatorów systemów przesyłowych jest niewystarczające lub nie odpowiada pewnym kwestiom. Agencja może zalecić wprowadzenie zmian do projektu opracowanego przez operatorów przesyłowych lub zalecić Komisji stworzenie dodatkowych przepisów. W praktyce mechanizm ten przyjmie formę konstruktywnego i ciągłego dialogu pomiędzy Agencją, operatorami systemów przesyłowych oraz Komisją. Zaangażowanie Agencji w tych obszarach będzie kluczowe dla zapewnienia, skutecznej i jawnej współpracy operatorów systemów przesyłowych, z korzyścią dla rynku wewnętrznego.

- *Indywidualne uprawnienia decyzyjne.* Aby umożliwić Agencji skuteczne rozwiązywanie określonych kwestii transgranicznych wnioskuje się o powierzenie jej indywidualnych uprawnień do podejmowania decyzji w kwestii wniosków o zastosowanie odstępstwa⁵ dotyczącego aktywów infrastruktury o znaczeniu europejskim oraz w zakresie decyzji w sprawie uregulowań mających zastosowanie do infrastruktury leżącej na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego. Ponadto Agencja mogłaby podejmować konkretne decyzje w sprawie problemów technicznych, o ile takie uprawnienia zostaną jej nadane zgodnie ze szczegółowymi wytycznymi przyjętymi na mocy dyrektyw dotyczących gazu i elektryczności, w ramach procedury komitologii.
- *Ogólna rola doradcza.* Agencja pełniłaby również rolę doradczą wobec Komisji w zakresie kwestii regulacji rynku oraz mogłaby wydawać niewiążące wytyczne w celu rozpowszechniania dobrych praktyk wśród krajowych organów regulacyjnych. W zależności od pojawiających się potrzeb, miałyby również uprawnienia do dokonywania przeglądu wszelkich decyzji przyjmowanych przez krajowe urzędy regulacyjne, mających bezpośredni wpływ na wewnętrzny rynek, w kontekście środków wykonawczych przyjętych przez Komisję w zastosowaniu prawa wspólnotowego dotyczącego sektora gazu i energii elektrycznej, oraz do przekazywania swoich opinii Komisji.

Pomimo że te uprawnienia nie mogą zostać rozszerzone na decyzje normatywne (takie jak oficjalne przyjmowanie obowiązkowych wytycznych), nowa Agencja będzie odgrywać niezmiennie istotną rolę w rozwoju i wdrażaniu zasad europejskiego rynku gazu i energii elektrycznej.

3.3. Zarządzanie Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki

Ramy instytucjonalne oraz zasady zarządzania Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki opierają się na standardowych zasadach i praktykach funkcjonowania agencji regulacyjnych we Wspólnocie.

⁵ Jak określono w art. 22 dyrektywy 2003/55/WE oraz w art. 7 rozporządzenia (WE) nr 1228/2003.

Należy jednak koniecznie uwzględnić niezależność funkcji regulacyjnych. W tym celu, poza radą administracyjną odpowiedzialną za wszelkie kwestie administracyjne i budżetowe, wnioskuję się o stworzenie rady organów regulacyjnych odpowiadającej za wszelkie kwestie i decyzje regulacyjne. Dyrektor, powoływany przez radę administracyjną, zostanie wybrany z ostatecznej listy przyjętej przez Komisję. Dyrektor będzie reprezentować Agencję oraz odpowiadać za bieżące zarządzanie nią. Ponadto struktura Agencji przewiduje także istnienie komisji odwoławczej, która będzie posiadać kompetencje w zakresie rozpatrywania odwołań przeciwko decyzjom przyjmowanym przez Agencję.

3.4. Aspekty finansowe

Proponuje się, aby Agencja, biorąc pod uwagę jej zadania, posiadała liczbę pracowników ograniczoną do 40-50 osób. Liczba ta opiera się na dogłębnej analizie wymagań co do liczby pracowników krajowych urzędów regulacyjnych oraz dokładnej analizie minimalnych zasobów niezbędnych do wykonywania przewidywanych zadań, w szczególności w kontekście zapewniania synergii w wykorzystywaniu zasobów wewnątrz krajowych urzędów regulacyjnych do wsparcia pracy agencji. Przewidywana liczba pracowników jest zgodna z potrzebami tych urzędów⁶. Jak wspomniano powyżej, jeżeli Komisja miałaby podjąć się wykonywania zadań Agencji, liczba pracowników musiałaby być znacznie wyższa.

Szacuje się, że całkowite roczne wydatki Agencji wyniosą około 6-7 milionów EUR rocznie, z czego 5 milionów EUR na wydatki związane z personelem (biorąc pod uwagę średni koszt na jednego pracownika Komisji Europejskiej, tj. 0,117 miliona EUR rocznie, z włączeniem wydatków związanych z budynkami i innymi kosztami administracyjnymi), 1 milion EUR na koszty operacyjne (zebrania, badania, jak również koszty tłumaczenia, publikacji oraz public relations) oraz reszta na wydatki inwestycyjne (związane z nabyciem ruchomości oraz związanych z tym wydatków) oraz wydatki ponoszone w trakcie delegacji służbowych.

Roczne koszty Agencji zostaną pokryte z dotacji wspólnotowych. Agencja posiada ograniczone dochody pochodzące z opłat wnoszonych przez strony trzecie a naliczanych przez Agencję przy podejmowaniu określonych decyzji.

3.5. Rola Komisji

Istnieją w zasadzie trzy różne środki służące zabezpieczeniu pozycji Komisji i jej roli jako strażnika Traktatu.

Po pierwsze, każda decyzja podejmowana przez Agencję będzie wiążąca jedynie w zakresie konkretnych sytuacji technicznych, w sposób jasny określonych w rozporządzeniach i dyrektywach lub indywidualnych przypadków przewidzianych w wiążących wytycznych. Poza tymi ramami Agencja nie miałaby możliwości podejmowania własnych decyzji politycznych.

Po drugie, jeżeli współpraca operatorów systemów przesyłowych (OSP) lub decyzje podejmowane przez krajowe urzędy regulacyjne (NRA) będą zagrażać skutecznej konkurencji oraz sprawnemu funkcjonowaniu rynku, Agencja natychmiast poinformuje o tym Komisję, która będzie mogła w konsekwencji podjąć działania konieczne do zaradzenia sytuacji. Komisja może również podjąć działania z własnej inicjatywy.

⁶ Schemat organizacyjny zostanie dołączony do uzasadnienia.

Po trzecie, w przypadku gdy zachodzi potrzeba podjęcia istotnej decyzji, może ją jedynie podjąć Komisja. W tych przypadkach Agencja pełni tylko rolę przygotowawczą i doradczą. Służba Prawna Komisji zbadała dokładnie tekst pod tym względem, aby dopilnować, że Agencja nie będzie posiadać uprawnień do podejmowania istotnych decyzji według własnego uznania.

Ponadto rolą Komisji będzie dalsze określenie i wytyczenie roli Agencji przez przyjęcie wiążących wytycznych.

4. SKUTECZNA WSPÓŁPRACA POMIĘDZY OPERATORAMI SYSTEMÓW PRZESYŁOWYCH

4.1. Ścisła współpraca pomiędzy operatorami systemów przesyłowych jako konieczny warunek integracji rynków energii elektrycznej i gazu

Skuteczna współpraca pomiędzy operatorami systemów przesyłowych oraz ustanowienie jasnych i stabilnych ram regulacyjnych, a także koordynacja działań regulacyjnych, są niezbędnym warunkiem integracji rynków. Wymaga to zgodności w zakresie zasad dostępu do sieci oraz zasad operacyjnych, skutecznej wymiany informacji pomiędzy operatorami systemów przesyłowych oraz wysokiego stopnia koordynacji nowych inwestycji w celu zwiększenia zdolności przesyłowych połączeń wzajemnych. Operatorzy systemów przemysłowych gazu i energii elektrycznej już teraz współpracują dobrowolnie w ramach istniejących struktur, takich jak ETSO (Stowarzyszenie Europejskich Operatorów Systemów Przesyłowych) oraz GTE (Europejskie Stowarzyszenie Przesyłania Gazu). Prowadzą one współpracę dotyczącą kwestii operacyjnych na szczeblu regionalnym oraz biorą udział w działalności organów technicznych, takich jak UCTE (Unia ds. Koordynacji Przesyłu Energii Elektrycznej) czy EASEE-Gas (Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Płynności Wymiany Energii). Te wielopłaszczyznowe inicjatywy współpracy znacznie przyczyniły się do rozwoju rynku wewnętrznego oraz do poprawy wydajności i bezpieczeństwa sieci.

Okazało się jednak, że dobrowolna współpraca ma pewne ograniczenia, czego przykładem mogą być awarie sieci oraz przerwy w dostawach energii elektrycznej wynikające ze złej koordynacji funkcjonowania sieci lub braku połączeń w sieciach energii elektrycznej lub gazu oraz problemy w zakresie proponowania lub uzgadniania wspólnych standardów technicznych. Stąd wnioskuje się o wyznaczenie operatorom sieci przesyłowych zadania wzmocnienia prowadzonej przez nich współpracy w pewnych obszarach o kluczowym znaczeniu, które sprowadzają się do trzech głównych zagadnień.

- *Rozwój rynku i opracowanie kodeksów technicznych.* Dla integracji rynków energii elektrycznej i gazu konieczny jest spójny zbiór kodeksów technicznych i rynkowych. Obecnie istnieją kodeksy funkcjonujące w poszczególnych państwach lub rekomendowane przez instytucje takie jak UCTE (Unia Koordynacyjna Przesyłu Energii) lub EASEE-gas (Europejskie Stowarzyszenie na rzecz Płynności Wymiany Energii). Problem dotyczący obecnej sytuacji posiada trzy aspekty: po pierwsze, istniejące zasady nie obejmują wszystkich obszarów, które muszą zostać zharmonizowane w celu umożliwienia funkcjonowania zintegrowanego rynku, po drugie, krajowe kodeksy często nie są zgodne ze sobą, a po trzecie, często nie są one prawnie wiążące lub też nie są egzekwowalne. Przykłady takich kodeksów to podręcznik operacyjny dotyczący bezpieczeństwa i niezawodności sieci przesyłowych energii elektrycznej UCTE oraz zalecenia EASEE-gas w sprawie jakości gazu.

- We wniosku utrzymano dobrowolne działanie operatorów systemów przesyłowych jako pragmatyczny sposób tworzenia szczegółowych kodeksów technicznych i rynkowych. Kodeksy te są często złożone technicznie i konieczny jest dobrze funkcjonujący proces, umożliwiający w razie potrzeby wnoszenie do nich poprawek. Wniosek wprowadza szerokie uprawnienia dotyczące nadzoru regulacyjnego nad treścią oraz i kontroli zgodności oraz egzekwowania tych zasad przez krajowe urzędy regulujące, Agencję, i/lub Komisję, w zależności od charakteru danej propozycji. W przypadku, gdy operatorzy systemów przesyłowych nie byłoby w stanie osiągnąć zgodności co do koniecznych kodeksów technicznych lub rynkowych lub też nie byłoby w stanie ich wdrożyć, istnieje możliwość sformułowania tych zasad we wniosku przedstawionym przez Komisję, który może następnie zostać przyjęty w ramach procedury komitologii.
- Ogółem niniejszy wniosek określa jedenaście głównych obszarów współpracy. Roczne programy Europejskiej Sieci operatorów systemów przesyłowych (zob. rozdział 1.2), przygotowane w porozumieniu ze wszystkimi zainteresowanymi stronami oraz nową Agencją ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki (zob. rozdział 3), wyznaczą priorytety oraz określają w sposób bardziej szczegółowy jakie kodeksy techniczne i rynkowe należy opracować. Współpraca pomiędzy operatorami systemów przesyłowych powinna również obejmować kontrolę wdrażania kodeksów technicznych i rynkowych.
- *Działania w zakresie badań i innowacji we wspólnym interesie*: współpraca OSP powinna stanowić ramy dla określenia, finansowania i zarządzania działaniami w zakresie koniecznych badań i innowacji przyczyniających się do solidnego rozwoju technicznego oraz ewolucji europejskich sieci energii elektrycznej i gazu, a w szczególności do propagowania bezpieczeństwa dostaw i wydajności energetycznej oraz upowszechniania technologii niskoemisyjnych.
- *Koordinacja eksploatacji sieci*: Współpraca OSP obejmowałaby wspólną obsługę sieci według uzgodnionych kodeksów rynkowych i technicznych. Ponadto obejmowałaby wymianę informacji operacyjnych koniecznych do skutecznej eksploatacji sieci oraz skoordynowanego ujawniania informacji na temat dostępu do danej sieci, na przykład za pomocą wspólnej platformy na rzecz przejrzystości.
- *Planowanie inwestycyjne*: Aby umożliwić udostępnienie wystarczającej zdolności przesyłowej w celu zaspokojenia popytu i zintegrowania rynków krajowych, operatorzy sieci będą potrzebować długoterminowego planowania rozwoju sieci, którego celem będzie zaprojektowanie inwestycji w sieć oraz monitorowanie rozwoju zdolności przesyłowych. Przewiduje się, że Europejska Sieć OSP opublikuje plany rozwoju sieci, które obejmą modelowanie sieci zintegrowanej, opracowanie różnych wariantów oraz ocenę pojemności energetycznej oraz zdolności sieci zintegrowanej do dostarczenia określonej ilości energii w danym czasie. Taki plan rozwoju powinien w wystarczającym zakresie wybiegać w przyszłość (np. na co najmniej 10 lat), umożliwiając tym samym wczesne wykrycie braków inwestycyjnych, w szczególności w odniesieniu do możliwości przesyłu transgranicznego.

Szczególnie w zakresie dwóch ostatnich zadań inicjatywy regionalne pozytywnie przyczyniają się do integracji rynku. Współpraca operatorów systemów przesyłowych na poziomie europejskim powinna w istocie być uzupełniana na szczeblu regionalnym, w celu zapewnienia rzeczywistego postępu w praktyce, a w szczególności w celu zapewnienia

optymalnego zarządzania siecią⁷ oraz odpowiedniego planowania inwestycji i ich realizacji. Ramy regulacyjne powinny propagować, koordynować i wpływać na rozwój inicjatyw regionalnych, jak ma to miejsce w przypadku inicjatyw regionalnych prowadzonych przez ERGEG oraz inicjatyw takich jak Forum Pięciostronne w Europie Północnej, zgodnie z zaleceniami głównych zainteresowanych stron takich jak Eurelectric.

4.2. Poprawa mechanizmu współpracy

Ważne jest, aby struktury współpracy operatorów systemów przesyłowych były w pełni uznawane na poziomie europejskim jako posiadające kompetencje niezbędne do wykonywania wyżej wspomnianych zadań. W tym celu Komisja formalnie wyznaczy europejskie sieci operatorów systemów przesyłowych (gazu i energii elektrycznej) jako podmioty odpowiedzialne za te zadania.

Będąc przedsiębiorstwami, operatorzy systemów przesyłowych muszą zdecydować o formie oraz zasadach swojej współpracy w sposób jawny. Mogą opierać się na istniejących strukturach, takich jak GTE czy ETSO. Zadania oraz obowiązki nakładane na operatorów systemów przesyłowych w zakresie struktury ich współpracy będą jednak wymagać centralnej i stałej infrastruktury oraz praktycznych narzędzi planowania i obsługi sieci.

Sposób wykonania zadań nałożonych na europejską sieć będzie nadzorowany przez Agencję ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki.

Zaangażowanie zainteresowanych stron, takich jak producenci, przedsiębiorstwa dostawcze, klienci oraz firmy dystrybucyjne, a także konsultacje z nimi, będą stanowić standardową praktykę operatorów systemów przesyłowych od początku ich prac nad określonym zagadnieniem. W związku z tym zainteresowane strony będą proszone o konsultacje w trakcie przygotowywania projektu kodeksu rynkowego i technicznego sporządzanego przez operatorów systemów przesyłowych oraz będą miały możliwość wyrażenia uwag na temat rocznego programu prac operatorów systemów przesyłowych. Nad właściwym sposobem przeprowadzenia konsultacji nadzór sprawować będzie Agencja.

5. POPRAWA FUNKCJONOWANIA RYNKU

Niniejszy wniosek ma również na celu udoskonalenie ram prawnych, tak aby ułatwić stronom trzecim dostęp do kluczowych elementów infrastruktury, poprawę przejrzystości rynku, zwiększenie integracji rynku oraz lepszy dostęp do niego dla klientów detalicznych.

5.1. System wyłączeń

Obecne prawodawstwo przewiduje możliwość wyłączenia głównej nowej infrastruktury spod określonych prawnie zasad dostępu dla stron trzecich na wstępnie określony okres czasu. Z możliwości tej skorzystano już przy tworzeniu kilku obiektów, w tym przyłączy energii elektrycznej i gazu oraz instalacji dla skroplonego gazu ziemnego. Pomogło to w przyspieszeniu realizacji pewnych projektów, które przynoszą korzyści w zakresie bezpieczeństwa dostaw oraz konkurencji. Jednocześnie dotychczasowe doświadczenie sugeruje, że podmioty przygotowujące projekty, organy regulacyjne oraz Komisja mogłyby

⁷ Na przykład, w sektorze energii elektrycznej, oczywiste jest, że należy określić sytuację dla kodeksów technicznych, dla każdego ze zsynchronizowanych obszarów.

skorzystać z uproszczenia procedury składania wniosków oraz przyznawania wyłączenia, jak również z wyjaśnienia pewnych jej warunków. Aby jednak zapewnić optymalne wykorzystanie wyłączonej infrastruktury przez rynek, wnioskuje się o wprowadzenie ogólnych minimalnych wymogów w zakresie alokacji zdolności przesyłowej oraz przepisów dotyczących zarządzania w sytuacjach przeciążenia dla nowej infrastruktury (do tej pory wymogi takie stosowane były w poszczególnych przypadkach).

5.2. Przejrzystość

Wewnętrznemu rynkowi energii elektrycznej brakuje płynności i przejrzystości, co stoi na przeszkodzie wydajnej alokacji zasobów, ograniczając możliwości minimalizowania ryzyka oraz blokując wchodzenie nowych przedsiębiorstw na rynek. Zaufanie do rynku, jego płynność oraz liczba uczestników musi się zwiększać, czemu sprzyja zwiększanie liczby informacji dostępnych dla rynku.

Obecne wymogi dotyczące przejrzystości koncentrują się na publikowaniu danych dotyczących zdolności przesyłowej sieci, tak aby podmioty działające na rynku mogły ocenić, czy taka zdolność przesyłowa jest osiągalna, oraz czy na rynku jest oferowana cała dostępna zdolność przesyłowa. Podmioty działające na rynku muszą również posiadać jednakowy dostęp do informacji decydujących o wahaniami cen hurtowych.

Obecnie przedsiębiorstwa zasiedziały odpowiadające za największe ilości przepływu gazu i energii elektrycznej, które jednocześnie są właścicielami większości aktywów na rynku, mają większy i lepszy dostęp do informacji niż nowe podmioty wkraczające na rynek. W sektorze energii elektrycznej istnieją wymogi w postaci wytycznych załączonych do rozporządzenia, określających wymogi przejrzystości w zakresie wytwarzania energii elektrycznej, jednak nie są one wystarczające, a w odniesieniu do gazu w chwili obecnej takie wymogi nie istnieją. Stąd wnioskuje się o rozszerzenie wymogów przejrzystości na rezerwy gazu, prognozy popytu i podaży, koszty utrzymania równowagi sieci oraz koszty handlowe.

Krajowe organy regulacyjne powinny monitorować i kontrolować poprawne i pełne stosowanie tych wymogów, dlatego też należy odpowiednio wzmocnić ich uprawnienia.

W związku z istnieniem problemu przejrzystości dotyczącego derywatów i instrumentów finansowych, w odniesieniu do którego niniejsze wnioski nie przewidują dodatkowych wymogów wobec zainteresowanych przedsiębiorstw, w pierwszej połowie 2008 r. Komisja zbada ten problem szczegółowo i wyciągnie wnioski. Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz Komitet Europejskich Regulatorów Rynku Papierów Wartościowych są zaproszone do współpracy w celu dalszego zbadania kwestii konieczności podlegania transakcji dotyczących umów o dostawy gazu i energii elektrycznej oraz derywatów gazu i energii elektrycznej wymogom przejrzystości przed i/lub po sprzedaży, i do zapewnienia doradztwa w tej sprawie.

5.3. Dostęp do infrastruktury magazynowania

Istniejąca dyrektywa dotycząca wewnętrznego rynku gazu przewiduje, że w przypadkach, kiedy instalacje do magazynowania są niezbędne dla umożliwienia dostaw do klientów, operatorzy instalacji magazynowych muszą zapewnić dostęp do nich stronom trzecim. Państwa członkowskie mają wybór co do sposobu zapewnienia takiego dostępu, który może być udzielany albo na warunkach określonych przez organ regulacyjny albo poprzez zobowiązanie operatorów systemów magazynowania do negocjowania z klientami warunków

dostępu. Wymogi ujęte w dyrektywie są ograniczone do zasad oraz pozostawiają państwom członkowskim dużą dowolność w zakresie określania własnych ram regulacyjnych. Zasadom tym nadano konkretny kształt poprzez forum madryckie, na którym wszystkie zainteresowane strony wyraziły zgodę na stosowanie dobrowolnych „Wytycznych w sprawie zasad dostępu stron trzecich do magazynów gazu” (GGPSSO). ERGEG stwierdził jednak, że ogólnie rzecz biorąc wdrażanie tych wytycznych pozostawia wiele do życzenia.

Aby wytyczne te można było skutecznie stosować, Komisja proponuje wprowadzenie czterech środków:

- nadanie zasadom zawartym w wytycznych wiążącej mocy prawnej oraz umożliwienie szczegółowego wdrożenia wytycznych przez komitologię;
- ustanowienie prawnego i funkcjonalnego rozdziału podmiotów odpowiedzialnych za sieć magazynową od przedsiębiorstw dostawczych;
- poszerzenie uprawnień krajowych organów regulacyjnych o uprawnienia w zakresie nadzoru nad dostępem do instalacji magazynowych;
- ustanowienie wymogu przejrzystości w odniesieniu do systemu regulacyjnego mającego zastosowanie do instalacji magazynowych.

Aby nadać wytycznym wiążącą moc prawną, rozporządzenie zostanie rozszerzone, tak aby określać, w jaki sposób podmioty odpowiedzialne za sieć magazynową powinny oferować stronom trzecim usługi dostępu, jak będą one alokować zdolność przesyłową oraz zarządzać nią w sytuacjach przeciążenia. Będzie ono również określać wymogi przejrzystości oraz środki umożliwiające rozwój rynku wtórnego zdolności magazynowej. Zasady te powinny sprawić, że wszelkie zapasy magazynowe dostępne dla stron trzecich będą oferowane na rynku w sposób niedyskryminacyjny i jawny, oraz aby zdecydowanie zniechęcać do gromadzenia nadmiernej zdolności przesyłowej. Zasady te mają również na celu zapewnienie spójności z proponowanym minimum wymogów co do wyłączonej infrastruktury.

Poprzez zastosowanie wymogu rozdzielenia prawnego i funkcjonalnego podmiotów odpowiedzialnych za sieć magazynową, skuteczny dostęp do zasobów magazynowych zostanie znacznie wzmocniony. Fakt że obecnie, w przypadku gdy dostawcy potrzebują dostępu do instalacji magazynowych, aby uzyskać taki dostęp muszą kontaktować się ze swoją konkurencją, nie zwiększa zaufania do rynku oraz stanowi poważną barierę dla wkraczania nowych przedsiębiorstw na rynek. Wymóg dotyczący wydzielenia własnościowego wobec operatorów instalacji magazynowych przyczyni się do poprawy sytuacji oraz umożliwi konkurencyjnym przedsiębiorstwom i organom regulacyjnym dopilnowanie, by cała dostępna pojemność magazynowa była oferowana na rynku.

Komisja wnioskuje o usunięcie istniejących niejasności co do proporcji możliwości magazynowych oferowanych na rynku poprzez wprowadzenie wymogu, aby państwa członkowskie definiowały kryteria co do okresu i sposobu udzielania dostępu stronom trzecim oraz konieczności publikowania tych informacji. W związku z tym organ regulacyjny będzie zobowiązany do kontroli stosowania tych zasad wobec wszystkich instalacji magazynowych.

5.4. Dostęp do terminali LNG

Skroplony gaz ziemny odgrywa coraz ważniejszą rolę w dostawach gazu do Unii Europejskiej, a w planach lub w fazie realizacji jest wiele inwestycji w terminale LNG. Z tego powodu potrzebne są przejrzyste zasady dostępu do terminali LNG. Organy regulacyjne zidentyfikowały potrzebę, a Grupa Europejskich Organów Regulacyjnych ds. Energii Elektrycznej i Gazu (ERGEG) przygotowała wytyczne mające na celu wypracowanie wspólnego podejścia do dostępu do terminali LNG dla stron trzecich.

Mimo że wiele zbudowanych terminali LNG skorzystało z możliwości wyłączenia spod zasad dostępu stron trzecich oraz interwencji regulacyjnej na mocy art. 22 dyrektywy, istnieją również terminale LNG, do których zasady te mają zastosowanie. Ponieważ obecna dyrektywa narzuca jedynie ogólny wymóg regulacji dostępu, pozostawia to pole dla różnych interpretacji przez państwa członkowskie. Ponadto wyłączenie na mocy art. 22 jest zawsze tymczasowe, a po upływie terminu wyłączenia terminale LNG zaczną podlegać regulacji. Dlatego też Komisja wnioskuję o wprowadzenie precyzyjniej określonych zasad dostępu stron trzecich do terminali LNG. Aby te wytyczne stały się obowiązujące, rozporządzenie zostanie rozszerzone, tak aby określać sposób, w jaki operatorzy terminali mają oferować usługi dostępu stronom trzecim, jak będą oni alokować zdolność przesyłową oraz zarządzać terminalami w sytuacjach przeciążenia. Rozporządzenie będzie również określać wymogi przejrzystości oraz sposoby umożliwiające rozwój rynku wtórnego w zakresie przepustowości terminalu. Zasady te będą również służyć zapewnieniu spójności z proponowanym minimum wymogów wobec wyłączonej infrastruktury.

5.5. Długoterminowe umowy o dostawach

Dwustronne umowy dotyczące dostaw do odbiorców końcowych dają energochłonnym sektorom przemysłu możliwość uzyskania bardziej przewidywalnych cen. Jednakże takie umowy niosą ze sobą ryzyko ograniczeń funkcjonowania rynku przez uniemożliwianie klientom zmiany i w ten sposób ograniczanie konkurencji. Aby zredukować niepewność na rynku, w nadchodzących miesiącach Komisja zapewni w odpowiedniej formie wskazówki co do zgodności długoterminowych umów dwustronnych dotyczących dostaw do odbiorców końcowych z prawem dotyczącym ochrony konkurencji w WE.

5.6. Ramy do stopniowego tworzenia europejskiego rynku detalicznego

Ani w przypadku rynku energii elektrycznej, ani w przypadku rynku gazu nie można jeszcze mówić o istnieniu europejskiego rynku detalicznego (gospodarstw domowych i małych przedsiębiorstw), jako że konsumenci, nawet jeśli mają jakąś możliwość wyboru, są nadal zmuszeni korzystać z usług rodzimych dostawców energii elektrycznej. Stworzenie prawdziwego rynku konsumenckiego w Europie stanowi ostateczny cel wewnętrznych rynków energii elektrycznej i gazu – jest ono konieczne do stworzenia rynków konkurencyjnych oraz osiągnięcia maksymalnej wydajności. Liberalizacja rynku detalicznego jest konieczna, aby wszyscy obywatele UE mogli czerpać korzyści z konkurencji. Gdyby liberalizacja dotyczyła jedynie znaczących konsumentów, europejskie gospodarstwa domowe mogłyby w efekcie zostać zmuszone do subwencjonowania swojego przemysłu, a sygnały dotyczące zapotrzebowania na nowe inwestycje w dziedzinie produkcji i dostaw mogłyby zostać zniekształcone. Z dniem 1 lipca 2007 r. wszystkie rynki detaliczne w UE zostały otwarte na konkurencję, jednak w praktyce wielu konsumentów jest związanych ze swoimi dostawcami historycznymi, jako że nie wprowadzono dotąd w życie, zgodnie z wymogami, odpowiednich ram prawnych. Europejski rynek detaliczny może zostać stworzony jedynie w

sposób stopniowy. Aby ożywić ten proces, Komisja rozważa powołanie forum detalicznego przez analogię do pozytywnych doświadczeń z forum florenckim i forum madryckim. Forum to pozwoliłoby na skoncentrowanie się na konkretnych problemach handlu detalicznego oraz powinno posłużyć jako platforma dla wszystkich zainteresowanych stron promująca budowę rynku detalicznego w całej UE. Forum zapewniłoby wskazówki na temat proponowanych zobowiązań dla państw członkowskich oraz urzędów regulacyjnych w zakresie ustanowienia jasnych zasad konkurencji na rynku detalicznym, które stopniowo zostałyby zharmonizowane z zasadami rynkowymi, umożliwiając powstanie rynków transgranicznych.

Dobrze funkcjonujące rynki detaliczne odegrają również bardzo istotną rolę w zwiększaniu świadomości obywateli co do krajowego zużycia energii oraz kosztów energii, jako że wszelkie środki mające na celu zmniejszenie emisji CO₂ oraz zwiększenie wydajności energetycznej wymagają udziału gospodarstw domowych. Obecne praktyki, w ramach których konsumenci otrzymują jedynie ostateczny rachunek za roczne zużycie energii, nie przyczyniają się do pobudzenia takiej świadomości, ani też nie stwarzają dostawcom możliwości stworzenia konkurencyjnych usług dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb poszczególnych gospodarstw domowych. Dlatego też konieczne jest przekazywanie przez dostawców większej ilości informacji, tak aby umożliwić klientom częstszy dostęp do informacji na temat zużycia energii i jej kosztów.

Oczywiste jest, że wolności wyboru dla konsumentów muszą towarzyszyć mocne gwarancje dotyczące praw klientów. Wrażliwi klienci korzystają obecnie z wysokiego poziomu ochrony w ramach obowiązującej dyrektywy, zapewniającego im dostęp do energii, której potrzebują, by prowadzić normalne życie. Środki te jednak w niektórych państwach są niewłaściwie stosowane, więc w celu bardziej jasnego określenia ram Komisja wnioskuje o zdefiniowanie wiążących wytycznych. Równocześnie Komisja wnioskuje o wzmocnienie praw wszystkich klientów, między innymi poprzez nadanie im prawa do zmiany dostawcy w każdej chwili oraz nałożenie na przedsiębiorstw sektora energetycznego wymogu, by rachunki rozliczane były w ciągu miesiąca od zmiany dostawcy przez klienta.

Komisja doszła do wniosku, że obecne prawne i funkcjonalne zasady wydzielania własnościowego dotyczące operatorów systemu dystrybucji (DSO) są wystarczające. Nie wnioskuje więc o rozszerzenie zasad wydzielania własnościowego opisanych w rozdziale 4 na DSO.

6. WSPÓŁPRACA W CELU WZMOCNIENIA BEZPIECZEŃSTWA DOSTAW

6.1. Monitorowanie bezpieczeństwa dostaw przez operatorów systemów przesyłowych

Ważne jest zagwarantowanie, by systemy energii elektrycznej i gazu były w stanie zaspokoić popyt nawet w godzinach szczytu. W przypadku elektryczności jest to możliwe jedynie pod warunkiem istnienia wystarczającej zdolności generacyjnej (adekwatność generacyjna) oraz sieci zdolnej do przesyłu energii z zakładów produkujących energię elektryczną do końcowych użytkowników (adekwatność sieci). W przypadku gazu musi istnieć wystarczająca zdolność importowa i magazynowa.

Dyrektywa 2005/89/WE wymaga od krajowych organów regulacyjnych, by z pomocą operatorów systemów przesyłowych składali Komisji roczne sprawozdania dotyczące bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej. Dyrektywa 2004/67/WE wymaga od państw

członkowskich składania sprawozdań dotyczących bezpieczeństwa dostaw gazu oraz ram regulacyjnych zwiększania inwestycji w infrastrukturę. Proponowane poprawki do rozporządzeń (WE) nr 1228/2003 oraz (WE) nr 1775/2005 nakładają na Europejskie Stowarzyszenie Operatorów Systemów Przesyłowych zadanie publikowania prognoz dotyczących adekwatności systemu w każdym okresie letnim i zimowym oraz prognoz długoterminowych. Aby uwzględnić możliwości eksportu i importu energii elektrycznej i gazu w warunkach szczytowego popytu konieczne jest przyjęcie perspektywy europejskiej. Ze względu na istnienie transgranicznych przepływów energii elektrycznej i gazu w obrębie wewnętrznego rynku taka prognoza musi zostać opracowana na poziomie europejskim.

6.2. Współpraca państw członkowskich

Prawodawstwo UE podejmuje kwestię bezpieczeństwa dostaw gazu za pomocą dwóch instrumentów. Dyrektywa 2003/55/WE nakłada na państwa członkowskie ogólne obowiązki w zakresie monitorowania. Przedmiotem dyrektywy 2004/67/WE są konkretne środki zapewniające bezpieczeństwo dostaw gazu. Ta ostatnia dyrektywa powołuje grupę koordynacyjną ds. gazu oraz określa „mechanizm wspólnotowy” na wypadek zaburzenia dostaw.

Instrumenty te przewidują powstanie platformy koordynacyjnej. Nie określają celów ilościowych w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw, ani też nie przewidują żadnych zobowiązań w zakresie rezerw gazu. Nie przewidują również ram regionalnej współpracy na wypadek poważnych zakłóceń w dostawach.

Dyrektywa 2004/67/WE została przetransponowana przez państwa członkowskie dopiero niedawno. Jej art. 10 przewiduje, że do dnia 19 maja 2008 r. Komisja przedstawi sprawozdanie z realizacji dyrektywy, dotyczące w szczególności skuteczności jej instrumentów, oraz że będzie mogła wydać dalsze wnioski dotyczące bezpieczeństwa dostaw. W szczególności, sprawozdanie to ma poruszać kwestię środków zapewniających bezpieczeństwo dostaw w odniesieniu do rezerw gazu.

Z tego powodu przedstawiane wnioski, będące pierwszym krokiem, nie modyfikują dyrektywy 2004/67/WE, a jedynie poruszają dwie kwestie:

- *zwiększenie obowiązków w zakresie przejrzystości na poziomie rezerw handlowych.* Każdy podmiot odpowiedzialny za magazynowanie byłby zobowiązany publikować każdego dnia dane dotyczące ilości zasobów operacyjnych gazu w swoich obiektach. Taki obowiązek znacznie zwiększyłby wzajemne zaufanie dla wsparcia regionalnego i dwustronnego w przypadku poważnych zakłóceń dostaw.
- *Solidarność* Wnosi się, by państwa członkowskie współpracowały w celu propagowania solidarności regionalnej i dwustronnej. Przewiduje się, że taka współpraca obejmie sytuacje, które mogłyby spowodować poważne zakłócenia w dostawach gazu w państwie członkowskim. Przykładem takiej koordynacji jest ujednolicenie krajowych środków postępowania w razie nagłych sytuacji oraz opracowanie praktycznych metod wzajemnej współpracy. W razie konieczności Komisja przyjmie wytyczne w sprawie regionalnych porozumień o solidarności.

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

zmieniająca dyrektywę 2003/55/WE dotyczącą wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego

(Tekst mający znaczenie dla EOG)

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 47 ust. 2, art. 55 i art. 95,

uwzględniając wniosek Komisji⁸,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego⁹,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów¹⁰,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu¹¹,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Wewnętrzny rynek gazu, wprowadzany stopniowo na całym obszarze Wspólnoty od 1999 r., ma na celu zapewnienie prawdziwej możliwości wyboru wszystkim obywatelom i przedsiębiorstwom w UE, stworzenie nowych możliwości gospodarczych oraz zwiększenie poziomu handlu transgranicznego, co ma służyć osiągnięciu korzyści wynikających z energooszczędności, konkurencyjnych cen i wyższych standardów obsługi, jak również przyczynić się do bezpieczeństwa dostaw i racjonalnego wykorzystania energii.
- (2) Dyrektywa 2003/55/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotycząca wspólnych zasad rynku wewnętrznego gazu ziemnego i uchylająca dyrektywę 98/30/WE¹² wniosła znaczący wkład w utworzenie takiego wewnętrznego rynku gazu.

⁸ Dz.U. C z , str. .

⁹ Dz.U. C z , str. .

¹⁰ Dz.U. C z , str. .

¹¹ Dz.U. C z , str. .

¹² Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 57.

- (3) Obecnie jednak żadnemu przedsiębiorstwu we Wspólnocie nie można zagwarantować prawa do sprzedawania gazu w innym państwie członkowskim na równych prawach z przedsiębiorstwami krajowymi, bez dyskryminacji i występowania ze słabszej pozycji. W szczególności nie istnieje jeszcze niedyskryminacyjny dostęp do sieci ani równie skuteczny nadzór regulacyjny we wszystkich państwach członkowskich, gdyż obecne ramy prawne są niewystarczające.
- (4) W komunikacie Komisji z dnia 10 stycznia 2007 r., zatytułowanym „Europejska polityka energetyczna”¹³, zwrócono szczególną uwagę na zasadnicze znaczenie zakończenia budowy wewnętrznego rynku gazu ziemnego oraz stworzenia jednakowych warunków konkurencji dla wszystkich przedsiębiorstw gazowych mających siedzibę we Wspólnocie. Komunikat w sprawie wewnętrznego rynku energii¹⁴ oraz sprawozdanie końcowe z badania konkurencji w sektorze¹⁵ wykazały, że obecne przepisy i środki nie zapewniają podstaw niezbędnych dla osiągnięcia celu, jakim jest właściwie funkcjonujący rynek wewnętrzny.
- (5) Bez skutecznego oddzielenia sieci od działalności w zakresie produkcji i dostaw istnieje nieuniknione ryzyko dyskryminacji w zakresie eksploatacji sieci oraz zniechęcania pionowo zintegrowanych przedsiębiorstw do dokonywania stosownych inwestycji w posiadane sieci.
- (6) Obowiązujące obecnie zasady prawnego i funkcjonalnego wydzielenia nie doprowadziły do skutecznego wydzielenia operatorów systemu przesyłowego. Na posiedzeniu w Brukseli w dniach 8 i 9 marca 2007 r. Rada Europejska wezwała Komisję do opracowania wniosków legislacyjnych w zakresie skutecznego oddzielenia działań związanych z dostawą i produkcją energii od działań związanych z eksploatacją sieci.
- (7) Jedynie zniesienie naturalnych tendencji pionowo zintegrowanych przedsiębiorstw do stosowania dyskryminacji względem konkurentów w zakresie dostępu do sieci oraz inwestycji jest w stanie zagwarantować skuteczne wydzielenie. Wydzielenie własnościowe, które należy rozumieć jako wyznaczenie właściciela sieci na operatora sieci zachowującego niezależność od wszelkich przedsiębiorstw związanych z dostawami i produkcją, jest bezspornie najskuteczniejszym i najbardziej stabilnym sposobem na rozwiązanie nieuniknionego konfliktu interesów oraz zapewnienie bezpieczeństwa dostaw. Z tej przyczyny Parlament Europejski w swojej rezolucji w sprawie perspektyw rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu, przyjętej w dniu 10 lipca 2007 r., określił wydzielenie własnościowe na poziomie przesyłu jako najskuteczniejsze narzędzie wspierania inwestycji w infrastrukturę w niedyskryminujący sposób, sprawiedliwego dostępu do sieci dla nowych podmiotów oraz przejrzystego rynku. Dlatego też państwa członkowskie powinny być zobowiązane do zapewnienia, że ta sama osoba lub te same osoby nie są uprawnione do sprawowania kontroli – włączając w to posiadanie prawa akcjonariuszy mniejszościowych do blokowania decyzji w kwestiach o znaczeniu strategicznym,

¹³ KOM(2007) 1.

¹⁴ Komunikat Komisji do Rady i Parlamentu Europejskiego „Perspektywy rynku wewnętrznego energii elektrycznej i gazu”, KOM(2006) 841.

¹⁵ Komunikat Komisji „Dochodzenie w ramach art. 17 rozporządzenia (WE) nr 1/2003 w odniesieniu do europejskich sektorów gazu i energii elektrycznej (raport końcowy)”, SEK(2006) 1724.

takich jak inwestycje – nad przedsiębiorstwem prowadzącym działalność w zakresie produkcji lub dostaw, i jednocześnie do wykonywania jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego lub do posiadania w nich udziałów. Przeciwnie, sprawowanie kontroli nad operatorem systemu przesyłowego powinno wykluczać możliwość posiadania jakichkolwiek udziałów w przedsiębiorstwie dostaw lub wykonywania względem niego jakichkolwiek praw.

- (8) Ponieważ w ramach wydzielenia własnościowego wymagana jest w niektórych przypadkach restrukturyzacja przedsiębiorstw, państwom członkowskim należy przydzielić dodatkowy czas na zastosowanie tych przepisów. Co więcej, ze względu na pionowe powiązania między sektorami energii elektrycznej i gazu, przepisy dotyczące wydzielenia powinny mieć zastosowanie do obu sektorów.
- (9) Aby zapewnić całkowitą niezależność działalności związanej z eksploatacją sieci od przedsiębiorstw związanych z dostawami i produkcją, a także aby uniemożliwić wymianę jakichkolwiek poufnych informacji, ta sama osoba nie powinna pełnić funkcji członka organów kierowniczych zarówno operatora systemu przesyłowego, jak też przedsiębiorstwa zajmującego się działalnością produkcyjną lub przedsiębiorstwa dostaw. Z tego samego powodu ta sama osoba nie powinna być uprawniona do mianowania członków organów kierowniczych operatora systemu przesyłowego i do jednoczesnego posiadania udziałów w przedsiębiorstwie dostaw.
- (10) Ustanowienie operatorów systemu przesyłowego zachowujących niezależność od przedsiębiorstw związanych z dostawami i produkcją powinno umożliwić pionowo zintegrowanym przedsiębiorstwom utrzymanie własności aktywów sieci przy jednoczesnym zapewnieniu skutecznego oddzielenia interesów, pod warunkiem, że niezależny operator systemu pełni wszystkie funkcje operatora sieci oraz że wdrożona zostanie szczegółowa regulacja i szeroko zakrojone mechanizmy kontroli regulacji.
- (11) W przypadku gdy przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego stanowi część pionowo zintegrowanego przedsiębiorstwa, państwa członkowskie powinny otrzymać możliwość dokonania wyboru pomiędzy wydzieleniem własnościowym i, na zasadzie odstępstwa, ustanowieniem operatorów systemu, którzy zachowywaliby niezależność od przedsiębiorstw związanych z dostawami i produkcją. Pełna skuteczność rozwiązania opierającego się na niezależnych operatorach systemu musi być zapewniona za pośrednictwem szczególnych przepisów uzupełniających. Aby w pełni zabezpieczyć interesy akcjonariuszy pionowo zintegrowanych przedsiębiorstw, państwa członkowskie powinny mieć również możliwość wprowadzenia wydzielenia własnościowego w drodze bezpośredniego zbycia lub poprzez podział akcji zintegrowanego przedsiębiorstwa na akcje przedsiębiorstwa sieciowego oraz akcje pozostałych przedsiębiorstw związanych z dostawami i produkcją, pod warunkiem, że spełnione zostaną warunki wydzielenia własnościowego.
- (12) Przy wdrażaniu skutecznego wydzielenia należy przestrzegać zasady niedyskryminacji pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym. Aby cel ten mógł zostać osiągnięty, ta sama osoba nie powinna mieć możliwości wywierania żadnego wpływu, samodzielnie lub wspólnie z innymi osobami, na skład, głosowanie lub decyzje organów zarówno operatorów systemu przesyłowego, jak i przedsiębiorstw dostaw. Jeżeli dane państwo członkowskie może wykazać, że wymóg ten jest spełniony, dwa odrębne organy

publiczne mogą sprawować kontrolę z jednej strony nad działaniami związanymi z produkcją i dostawą, zaś z drugiej strony nad działaniami związanymi z przesyłem.

- (13) Całkowite oddzielenie działalności związanej z eksploatacją sieci od działalności dostawczej powinno obowiązywać na całym obszarze Wspólnoty, tak aby zapobiec prowadzeniu jakiejkolwiek działalności dostawczej lub produkcyjnej przez jakiegokolwiek operatora sieci we Wspólnocie lub jego przedsiębiorstwa zależne. Powinno stosować się to w równym stopniu do przedsiębiorstw UE i spoza UE. Aby zapewnić skuteczne oddzielenie działalności związanej z eksploatacją sieci od działalności dostawczej na całym obszarze Wspólnoty, urzędy regulacji powinny zostać upoważnione do odmowy przyznania certyfikacji tym operatorom systemu przesyłowego, którzy nie stosują się do zasad wydzielania. Aby zapewnić konsekwentne stosowanie na całym obszarze Wspólnoty oraz przestrzeganie międzynarodowych zobowiązań Wspólnoty, Komisja powinna mieć prawo do dokonywania przeglądu decyzji w sprawie certyfikacji podjętych przez urzędy regulacji.
- (14) Zabezpieczenie dostaw energii stanowi jeden z zasadniczych elementów bezpieczeństwa publicznego i w związku z tym jest ściśle powiązane ze sprawnym funkcjonowaniem rynku gazu w UE. Gaz może dotrzeć do obywateli Unii jedynie za pośrednictwem sieci przesyłowych. Funkcjonujące rynki gazowe, a w szczególności sieci oraz inne aktywa powiązane z dostawami gazu, są niezbędne dla konkurencyjności gospodarki oraz dobrobytu obywateli Wspólnoty. Z zastrzeżeniem międzynarodowych zobowiązań Wspólnoty, Wspólnota jest zdania, że sektor przesyłu gazu ma ogromne znaczenie dla Wspólnoty, w związku z czym niezbędne są dodatkowe środki ochrony odnoszące się do wpływu krajów trzecich, tak aby nie dopuścić do jakichkolwiek zagrożeń dla porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego Wspólnoty oraz dla dobrostanu obywateli Wspólnoty. Środki takie są również niezbędne dla zapewnienia zgodności z przepisami dotyczącymi rzeczywistego wydzielania.
- (15) Niezbędne jest zapewnienie niezależności operatorów systemu magazynowania, tak aby usprawnić dostęp stron trzecich do instalacji magazynowych, które są konieczne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia dla zagwarantowania skutecznego dostępu do systemu dla realizacji dostaw do odbiorców. Za właściwe uznaje się zatem rozwiązanie, w którym instalacje magazynowe są prowadzone przez podmioty prawnie odrębne, posiadające skuteczne prawo do podejmowania decyzji odnoszących się do aktywów koniecznych dla utrzymania, eksploatacji i rozbudowy instalacji magazynowych. Niezbędne jest również zwiększenie jawności w zakresie zdolności magazynowej oferowanej stronom trzecim poprzez zobowiązanie państw członkowskich do sprecyzowania i opublikowania niedyskryminujących, jasnych ram, które określą odpowiedni system regulacyjny odnoszący się do instalacji magazynowych.

- (16) Niedyskryminacyjny dostęp do sieci dystrybucyjnej decyduje o dostępie dostawcy do odbiorców na poziomie detalicznym. Możliwości stosowania dyskryminacji w zakresie dostępu stron trzecich oraz inwestycji są jednak na poziomie dystrybucyjnym mniejsze niż na poziomie przesyłu, gdyż na poziomie dystrybucyjnym ograniczenia przesyłowe i wpływ przedsiębiorstw związanych z produkcją są zazwyczaj mniej istotne niż na poziomie przesyłu. Co więcej, funkcjonalne wydzielenie operatorów systemu dystrybucyjnego stało się, zgodnie z dyrektywą 2003/55/WE, obowiązkowe dopiero od dnia 1 lipca 2007 r. i jego wpływ na rynek wewnętrzny musi dopiero zostać oceniony. Obowiązujące obecnie zasady prawnego i funkcjonalnego wydzielenia mogą doprowadzić do skutecznego wydzielenia pod warunkiem, że będą one wyraźniej określone, właściwie realizowane i ściśle monitorowane. Mając na względzie stworzenie jednakowych warunków konkurencji na poziomie detalicznym, należy monitorować działalność operatorów systemu dystrybucyjnego, aby zapobiec wykorzystywaniu przez nich swojej integracji pionowej do umocnienia pozycji konkurencyjnej, zwłaszcza w stosunku gospodarstw domowych i innych małych odbiorców.
- (17) Dyrektywa 2003/55/WE wprowadziła wymóg, aby państwa członkowskie ustanowiły urzędy regulacji posiadające szczególne uprawnienia. Jak pokazuje jednak doświadczenie, na przeszkodzie skuteczności regulacji stoi często brak niezależności organów regulacyjnych od władz, a także niewystarczające uprawnienia i zdolność decyzyjna. Z tej przyczyny Rada Europejska, na posiedzeniu w Brukseli w dniach 8 i 9 marca 2007 r., wezwała Komisję do opracowania wniosków legislacyjnych, zapewniających dalszą harmonizację uprawnień i zwiększanie niezależności krajowych organów regulacyjnych sektora energetycznego.
- (18) Jeśli rynek wewnętrzny ma funkcjonować w sposób poprawny, organy regulacyjne sektora energetycznego muszą mieć możliwość podejmowania decyzji we wszelkich istotnych kwestiach regulacyjnych, jak również muszą być w pełni niezależne od wszelkich innych interesów publicznych bądź prywatnych.
- (19) Organy regulacyjne sektora energetycznego powinny posiadać uprawnienia do wydawania wiążących decyzji w odniesieniu do przedsiębiorstw gazowniczych oraz do nakładania skutecznych, odpowiednich i odstraszających sankcji na te przedsiębiorstwa gazownicze, które nie wywiązują się ze swoich zobowiązań. Niezbędne jest również przyznanie im uprawnień do podejmowania decyzji, niezależnie od stosowania reguł konkurencji, w sprawie wszelkich stosownych środków wspierających skuteczną konkurencję, niezbędną dla właściwego funkcjonowania rynku, jak również do zapewnienia wysokich standardów usług publicznych zgodnie z otwarciem rynku, ochrony słabych ekonomicznie odbiorców, a także zapewnienia, że środki na rzecz ochrony odbiorców są w pełni skuteczne. Przepisy te powinny pozostawać bez uszczerbku zarówno dla uprawnień Komisji w zakresie stosowania reguł konkurencji, włącznie z badaniem połączeń przedsiębiorstw o wymiarze wspólnotowym, jak i dla reguł dotyczących rynku wewnętrznego, takich jak swobodny przepływ kapitału.

- (20) Inwestycje w znaczące elementy nowej infrastruktury wymagają zdecydowanego wsparcia przy jednoczesnym zapewnieniu właściwego funkcjonowania wewnętrznego rynku gazu ziemnego. W celu zwiększenia korzystnego wpływu objętych odstępstw projektów infrastrukturalnych na konkurencję i bezpieczeństwo dostaw, należy zbadać zainteresowanie ze strony rynku w trakcie fazy planowania projektu, jak również wprowadzić reguły zarządzania ograniczeniami przesyłowymi. W przypadku gdy infrastruktura jest zlokalizowana na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki powinna rozpatrywać wnioski o zastosowanie odstępstwa w celu lepszego uwzględnienia następstw transgranicznych oraz ułatwienia obsługi administracyjnej. Ponadto, uwzględniając szczególny profil ryzyka tego rodzaju dużych projektów infrastrukturalnych objętych zwolnieniem, należy umożliwić czasowe zwolnienie przedsiębiorstw dostaw i przedsiębiorstw produkcyjnych z obowiązku stosowania zasad pełnego wydzielenia w odniesieniu do rozpatrywanych projektów. Powinno mieć to w szczególności zastosowanie, z przyczyn związanych z bezpieczeństwem dostaw, do nowych rurociągów w obrębie Wspólnoty transportujących gaz z krajów trzecich do Wspólnoty.
- (21) Wewnętrzny rynek gazu ponosi konsekwencje braku płynności i przejrzystości, który przeszkadza skutecznej alokacji zasobów, zabezpieczeniu przed ryzykiem oraz wejściu nowych podmiotów na rynek. Niezbędne jest zwiększenie zaufania do rynku, jego płynności oraz liczby uczestników rynku, dlatego też należy zwiększyć nadzór regulacyjny nad przedsiębiorstwami prowadzącymi działalność związaną z dostawami gazu. Wymogi takie nie powinny naruszać obowiązujących obecnie wspólnotowych przepisów dotyczących rynków finansowych, lecz powinny być z nimi zgodne. Niezbędna jest współpraca pomiędzy organami regulacji energetyki i organami nadzoru rynków finansowych, tak aby umożliwiły sobie one nawzajem przegląd rynków, których to dotyczy.
- (22) Przed przyjęciem przez Komisję wytycznych określających szczegółowe wymagania w zakresie przechowywania danych, Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki oraz Komitet Europejskich Organów Nadzoru nad Papierami Wartościowymi (CESR) powinny wspólnie zbadać treść wytycznych oraz doradzić Komisji w tej sprawie. Agencja i Komitet powinny również wspólnie szczegółowo zbadać kwestię, czy transakcje, których przedmiotem są umowy o dostawę gazu oraz instrumenty pochodne oparte na gazie, powinny zostać objęte wymogami przejrzystości przedtransakcyjnej i potransakcyjnej, a jeśli tak, jaka powinna być treść tych wymogów, jak również powinny doradzić Komisji w tej sprawie.
- (23) Wymogi usług o charakterze użyteczności publicznej oraz związane z nimi wspólne minimalne standardy muszą być w dalszym ciągu umacniane w celu zapewnienia, że wszyscy odbiorcy mogą odnieść korzyści wynikające z konkurencji. Kluczowym aspektem dostaw dla odbiorców jest dostęp do danych na temat zużycia, dlatego też odbiorcy muszą być w posiadaniu dotyczących ich danych tak, aby mogli zwracać się do konkurujących przedsiębiorstw o składanie ofert w oparciu o te dane. Odbiorcy powinni również posiadać prawo do odpowiedniej informacji o własnym zużyciu energii. Regularnie przekazywane informacje na temat kosztów energii będą zachęcać do oszczędzania energii, gdyż dzięki nim odbiorcy uzyskają bezpośrednie informacje zwrotne dotyczące skutków inwestycji służących energooszczędności oraz zmiany postępowania.

- (24) Aby zwiększyć bezpieczeństwo dostaw w duchu solidarności między państwami członkowskimi, zwłaszcza w przypadku kryzysu dostaw energii, istotne jest zapewnienie ram dla regionalnej współpracy solidarnościowej.
- (25) Mając na uwadze utworzenie wewnętrznego rynku gazu, państwa członkowskie powinny wspierać integrację rynków krajowych i współpracę operatorów sieci na szczeblu europejskim i regionalnym.
- (26) Organy regulacyjne powinny udostępniać informacje uczestnikom rynku, między innymi aby umożliwić Komisji pełnienie przypisanej jej roli polegającej na obserwowaniu i monitorowaniu europejskiego rynku gazu i jego rozwoju w perspektywie krótko-, średnio- i długoterminowej, w tym takich aspektów jak podaż i popyt, infrastruktura przesyłowa i dystrybucyjna, handel transgraniczny, inwestycje, ceny hurtowe i detaliczne, płynność rynku, poprawa sytuacji w zakresie ochrony środowiska oraz zwiększenie wydajności.
- (27) Ponieważ cel proponowanych działań, a mianowicie utworzenie w pełni funkcjonalnego wewnętrznego rynku gazu, nie może zostać w wystarczającym stopniu osiągnięty przez państwa członkowskie, może zaś, ze względu na zakres i skutki działań, być lepiej osiągnięty na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną w tym samym artykule, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne dla osiągnięcia powyższego celu.
- (28) Rozporządzenie (WE) nr 1775/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 września 2005 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego¹⁶ zapewnia Komisji możliwość przyjęcia wytycznych w celu osiągnięcia wymaganego stopnia harmonizacji. Wytyczne takie, które są tym samym wiążącymi środkami wykonawczymi, stanowią użyteczne narzędzie, które w razie konieczności może być szybko dostosowane.
- (29) Dyrektywa 2003/55/WE stanowi, że niektóre środki należy przyjąć zgodnie z decyzją Rady 1999/468/WE z dnia 28 czerwca 1999 r. ustanawiającą warunki wykonywania uprawnień wykonawczych przyznanych Komisji¹⁷.
- (30) Decyzja 1999/468/WE została zmieniona decyzją 2006/512/WE, która wprowadziła procedurę regulacyjną połączoną z kontrolą w odniesieniu do środków o zasięgu ogólnym, mających na celu zmianę innych niż istotne elementów aktu podstawowego przyjętego zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 251 Traktatu, w tym poprzez wykreślenie niektórych z tych elementów lub dodanie nowych, innych niż istotne elementów.
- (31) Zgodnie ze wspólnym oświadczeniem Parlamentu Europejskiego, Rady i Komisji¹⁸ w sprawie decyzji 2006/512/WE, aby ta nowa procedura mogła być stosowana do już obowiązujących aktów prawnych przyjętych zgodnie z art. 251 Traktatu, akty te należy odpowiednio dostosować zgodnie z obowiązującymi procedurami.

¹⁶ Dz.U. L 289 z 3.11.2005, str. 1.

¹⁷ Dz.U. L 184 z 17.7.1999, str. 23. Decyzja zmieniona decyzją 2006/512/WE (Dz.U. L 200 z 22.7.2006, str. 11).

¹⁸ Dz.U. C 255 z 21.10.2006, str. 1.

(32) Co się tyczy dyrektywy 2003/55/WE, należy przyznać Komisji uprawnienia w szczególności do przyjęcia wytycznych niezbędnych do zapewnienia minimalnego stopnia harmonizacji wymaganego dla osiągnięcia celu niniejszej dyrektywy. Ponieważ środki te mają zasięg ogólny, a ich celem jest uzupełnienie dyrektywy 2003/55/WE poprzez dodanie nowych, innych niż istotne elementów, należy je przyjąć zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 5a decyzji 1999/468/WE.

(33) Dyrektywa 2003/55/WE powinna zostać odpowiednio zmieniona,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1
Zmiany w dyrektywie 2003/55/WE

W dyrektywie 2003/55/WE wprowadza się następujące zmiany:

(1) W art. 2 dokonuje się następujących zmian:

(a) punkt 20 otrzymuje następujące brzmienie:

„20) „przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo” oznacza przedsiębiorstwo gazownicze lub grupę przedsiębiorstw gazowniczych, w których ta sama osoba lub te same osoby są uprawnione, bezpośrednio lub pośrednio, do sprawowania kontroli w rozumieniu art. 3 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 139/2004 z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie kontroli koncentracji przedsiębiorstw*, gdy dane przedsiębiorstwo lub dana grupa przedsiębiorstw prowadzi przynajmniej jedną z wymienionych działalności: przesył, dystrybucja, LNG lub magazynowanie, oraz przynajmniej jedną z działalności: produkcja albo dostawa gazu ziemnego;”

* Dz.U. L 24 z 29.1.2004, str. 1

(b) Dodaje się punkty 34 do 36 w następującym brzmieniu:

„34. „kontrakt na dostawę gazu” oznacza kontrakt na dostawę gazu ziemnego, ale nie obejmuje derywatu gazowego;

35. „derywat gazowy” oznacza instrument finansowy wyszczególniony w jednej z sekcji C5, C6 lub C7 załącznika I do dyrektywy 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych¹⁹, gdy instrument ten odnosi się do gazu ziemnego;

36. „kontrola” oznacza wszelkie prawa, umowy lub inne środki, które osobno lub w połączeniu i przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności faktycznych lub prawnych stwarzają możliwość wywierania decydującego wpływu na przedsiębiorstwo, w szczególności poprzez:

¹⁹ Dz.U. L 145 z 30.4.2004, str. 1.

(a) prawa własności lub prawa korzystania w odniesieniu do wszystkich lub do części składników majątkowych przedsiębiorstwa;

(b) prawa lub umowy, które umożliwiają decydujący wpływ na skład, głosowanie lub decyzje organów przedsiębiorstwa.”

(2) W art. 3 dodaje się ust. 7 w następującym brzmieniu:

„7. Komisja może przyjąć wytyczne dla celów wdrażania niniejszego artykułu. Środek ten, mający na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.”

(3) Dodaje się art. 5a i art. 5b w następującym brzmieniu:

*„Artykuł 5a
Solidarność regionalna*

1. Dla zagwarantowania bezpieczeństwa dostaw na wewnętrznym rynku gazu ziemnego państwa członkowskie prowadzą współpracę służącą wspieraniu solidarności regionalnej i dwustronnej.

2. Współpraca ta obejmuje sytuacje skutkujące lub mogące skutkować w perspektywie krótkookresowej poważnym zakłóceniem dostaw, wywierającym wpływ na państwo członkowskie. Obejmuje ona:

- (a) koordynację krajowych przepisów dotyczących postępowania w przypadkach nadzwyczajnych, o których mowa w art. 8 dyrektywy 2004/67/WE;
- (b) identyfikację i, w razie konieczności, opracowanie lub modernizację międzysieciowych połączeń elektroenergetycznych i gazowych;
- (c) warunki oraz praktyczne procedury w zakresie zapewnienia pomocy wzajemnej.

3. Komisja jest na bieżąco informowana o tej współpracy.

4. Komisja może przyjąć wytyczne dotyczące regionalnej współpracy solidarnościowej. Środek ten, mający na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

Artykuł 5b
Wspieranie współpracy regionalnej

Państwa członkowskie prowadzą współpracę dla celów zintegrowania swoich rynków krajowych przynajmniej na szczeblu regionalnym. Państwa członkowskie wspierają w szczególności współpracę operatorów sieci na szczeblu regionalnym oraz działają na rzecz spójności swoich ram prawnych i regulacyjnych. Obszary geograficzne objęte współpracą regionalną powinny odpowiadać obszarom geograficznym określonym przez Komisję zgodnie z art. 2h ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1775/2005.”

- (4) Artykuł 7 otrzymuje następujące brzmienie:

„Artykuł 7
Wydzielenie systemów przesyłowych i operatorów systemu przesyłowego

1. Państwa członkowskie zapewniają, że od dnia [data transpozycji plus jeden rok]:

(a) każde przedsiębiorstwo będące właścicielem systemu przesyłowego pełni funkcję operatora systemu przesyłowego;

(b) ta sama osoba lub te same osoby nie są uprawnione do:

(i) bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, oraz do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad operatorem systemu przesyłowego lub systemem przesyłowym, lub do posiadania udziałów w operatorze systemu przesyłowego lub w systemie przesyłowym, lub do wykonywania jakichkolwiek praw względem operatora systemu przesyłowego lub względem systemu przesyłowego,

lub

(ii) bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad operatorem systemu przesyłowego lub nad systemem przesyłowym, oraz do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, lub do posiadania udziałów w takim przedsiębiorstwie lub do wykonywania jakichkolwiek praw względem takiego przedsiębiorstwa;

(c) ta sama osoba lub te same osoby nie są uprawnione do powoływania członków rady nadzorczej, organu administracyjnego lub organów będących prawnymi przedstawicielami przedsiębiorstwa w przypadku operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego, oraz do bezpośredniego lub pośredniego sprawowania kontroli nad przedsiębiorstwem prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, lub do posiadania udziałów w takim przedsiębiorstwie lub do wykonywania jakichkolwiek praw względem takiego przedsiębiorstwa;

(d) ta sama osoba nie jest uprawniona do pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, organu administracyjnego lub organów będących prawnymi przedstawicielami przedsiębiorstwa, zarówno w przypadku przedsiębiorstwa prowadzącego jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw, jak również operatora systemu przesyłowego lub systemu przesyłowego.

2. Udziały i prawa, o których mowa w ust. 1 lit. b), obejmują w szczególności:

- (a) własność części kapitału albo aktywów przedsiębiorstwa, lub
- (b) prawo do wykonywania prawa głosu, lub
- (c) prawo do powoływania członków rady nadzorczej, organu administracyjnego lub organów będących przedstawicielami prawnymi przedsiębiorstwa, lub
- (d) prawo do otrzymywania dywidend lub innych udziałów w zysku.

3. Do celów ust. 1 lit. b), pojęcie „przedsiębiorstwo prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw” obejmuje „przedsiębiorstwo prowadzące jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw” w rozumieniu dyrektywy 2003/54/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 czerwca 2003 r. dotyczącej wspólnych zasad rynku wewnętrznego energii elektrycznej i uchylającej dyrektywę 96/92/WE*, a określenia „operator systemu przesyłowego” i „system przesyłowy” obejmują „operatora systemu przesyłowego” i „system przesyłowy” w rozumieniu dyrektywy 2003/54/WE.

* Dz.U. L 176 z 15.7.2003, str. 37

4. Państwa członkowskie mogą zezwolić na odstępstwa od ust. 1 lit. b) i ust. 1 lit. c) do dnia [data transpozycji plus dwa lata], pod warunkiem, że operatorzy systemu przesyłowego nie stanowią części przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

5. Zobowiązanie, o którym mowa w ust. 1 lit. a), uważa się za spełnione w sytuacji, w której kilka przedsiębiorstw będących właścicielami systemu przesyłowego utworzyło spółkę joint venture, pełniącą funkcję operatora systemu przesyłowego w kilku państwach członkowskich w odniesieniu do danych systemów przesyłowych. Żadne inne przedsiębiorstwo nie może być częścią tej spółki joint venture, chyba że zostało zatwierdzone zgodnie z art. 9a jako niezależny operator systemu.

6. Państwa członkowskie zapewniają, że informacje istotne z handlowego punktu widzenia, o których mowa w art. 10 ust. 1, przetwarzane przez operatora systemu przesyłowego, który stanowił część przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, oraz personel takiego operatora systemu przesyłowego, nie są przekazywane przedsiębiorstwom prowadzącym jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji i dostaw.”

(5) Dodaje się art. 7a, art. 7b i art. 7c w następującym brzmieniu:

„Artykuł 7a

Kontrola nad właścicielami systemu przesyłowego i operatorami systemu przesyłowego

1. Z zastrzeżeniem międzynarodowych zobowiązań Wspólnoty, systemy przesyłowe lub operatorzy systemów przesyłowych nie są kontrolowani przez osobę lub osoby z krajów trzecich.
2. Porozumienie zawarte z jednym lub większą liczbą krajów trzecich, którego Wspólnota jest stroną, może zezwolić na odstępstwo od ust. 1.

Artykuł 7b

Wyznaczenie i certyfikacja operatorów systemu przesyłowego

1. Przedsiębiorstwa będące właścicielami systemu przesyłowego, które zgodnie z procedurą certyfikacji opisaną poniżej uzyskały certyfikację od krajowego urzędu regulacji jako spełniające wymogi art. 7 ust. 1 i art. 7a, są zatwierdzane i wyznaczane jako operatorzy systemu przesyłowego przez państwa członkowskie. Wyznaczenie operatorów systemu przesyłowego jest przekazywane do wiadomości Komisji oraz publikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.
2. Z zastrzeżeniem międzynarodowych zobowiązań Wspólnoty, w przypadku, gdy właściciel systemu przesyłowego lub operator systemu przesyłowego, kontrolowany przez osobę lub osoby z krajów trzecich zgodnie z art. 7a, zwraca się z wnioskiem o certyfikację, wniosek ten zostaje odrzucony, chyba że właściciel systemu przesyłowego lub operator systemu przesyłowego wykaże, że nie ma możliwości, aby na zainteresowany podmiot mógł być wywierany wpływ, z naruszeniem art. 7 ust. 1, bezpośrednio lub pośrednio przez jakiegokolwiek operatora prowadzącego działalność związaną z produkcją lub dostawą gazu lub energii elektrycznej, lub przez kraj trzeci.
3. Operatorzy systemu przesyłowego zgłaszają do urzędu regulacji wszelkie planowane transakcje, które mogą wymagać zmiany oceny ich zgodności z art. 7 ust. 1 lub art. 7a.
4. Urzędy regulacji monitorują nieprzerwaną zgodność operatorów systemu przesyłowego z art. 7 ust. 1 i art. 7a. Otwierają one procedurę certyfikacji w celu zapewnienia takiej zgodności:
 - (a) z chwilą zgłoszenia przez operatora systemu przesyłowego na mocy ust. 3;
 - (b) z własnej inicjatywy w przypadku, gdy posiadają wiedzę, że planowana zmiana w zakresie praw lub wpływu na właścicieli systemu przesyłowego lub operatorów systemu przesyłowego może doprowadzić do naruszenia art. 7 ust. 1 lub art. 7a, lub w przypadku, gdy mają podstawy sądzić, że takie naruszenie mogło mieć miejsce; lub
 - (c) na podstawie uzasadnionego wniosku Komisji.

5. Urzędy regulacji przyjmują decyzję w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego w terminie czterech miesięcy od daty zgłoszenia przez operatora systemu przesyłowego lub od daty wniosku Komisji. Po upływie tego terminu przyjmuje się, że certyfikacja została przyznana. Wyrażna lub dorozumiana decyzja urzędu regulacji może stać się obowiązująca jedynie po zakończeniu procedury określonej w ust. 6 do 9 i tylko pod warunkiem, że Komisja nie wnosi względem niej zastrzeżeń.

6. Wyrażna lub dorozumiana decyzja w sprawie certyfikacji operatora systemu przesyłowego jest bezzwłocznie zgłaszana do Komisji przez urząd regulacji, łącznie z wszelkimi stosownymi informacjami odnoszącymi się do tej decyzji.

7. Komisja bada zgłoszenie natychmiast po jego otrzymaniu. W terminie dwóch miesięcy od otrzymania zgłoszenia, jeżeli Komisja stwierdza, że decyzja urzędu regulacji wzbudza wątpliwości co do jej zgodności z art. 7 ust. 1, art. 7a lub art. 7b ust. 2, podejmuje decyzję o wszczęciu postępowania. W takim przypadku Komisja wzywa urząd regulacji oraz przedmiotowego operatora systemu przesyłowego do przedstawienia uwag. W sytuacji, gdy Komisja potrzebuje dodatkowych informacji, termin dwumiesięczny może zostać przedłużony o dwa dodatkowe miesiące od momentu otrzymania kompletnych informacji

8. W przypadku gdy Komisja podjęła decyzję o wszczęciu postępowania, wydaje ona, w terminie nieprzekraczającym czterech miesięcy od daty takiej decyzji, ostateczną decyzję

(a) o niewnoszeniu zastrzeżeń względem decyzji urzędu regulacji;

lub

(b) o zażądaniu od przedmiotowego urzędu regulacji dokonania zmian w decyzji lub cofnięcia decyzji, jeżeli jest zdania, że nie zachowano zgodności z art. 7 ust. 1, art. 7a lub art. 7b ust. 2.

9. W przypadku gdy Komisja nie podjęła decyzji o wszczęciu postępowania lub ostatecznej decyzji w terminach określonych odpowiednio w ust. 7 i 8, uważa się, że Komisja nie wniosła zastrzeżeń względem decyzji urzędu regulacji.

10. Urząd regulacji stosuje się do decyzji Komisji o dokonaniu zmian w decyzji lub cofnięciu decyzji o przyznaniu certyfikacji w terminie czterech tygodni i odpowiednio informuje Komisję.

11. Urzędy regulacji oraz Komisja mogą zwrócić się do operatorów systemu przesyłowego i przedsiębiorstw prowadzących jakąkolwiek działalność w zakresie produkcji lub dostaw o wszelkie informacje istotne z punktu widzenia wypełnienia ich zadań zgodnie z niniejszym artykułem.

12. Urzędy regulacji oraz Komisja zachowują poufność informacji istotnych z handlowego punktu widzenia.

13. Komisja przyjmuje wytyczne ustalające szczegółowe zasady procedury dotyczącej stosowania ustępów 6 do 9. Środek ten, mający na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

Artykuł 7c

Wyznaczenie operatorów systemu magazynowania i systemu LNG

Państwa członkowskie albo zobowiązane przez nie do tego przedsiębiorstwa gazownicze, będące właścicielami instalacji magazynowych lub instalacji LNG, wyznaczają jednego albo większą liczbę operatorów systemu na okres określony przez państwa członkowskie, biorąc pod uwagę efektywność i rachunek ekonomiczny.”

(6) Artykuł 8 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„(a) w akceptowalnych warunkach ekonomicznych eksploatować, konserwować i remontować oraz rozbudowywać bezpieczne, niezawodne i efektywne instalacje przesyłowe, magazynowe lub instalacje LNG, przy należyтым poszanowaniu środowiska naturalnego, a także wspierać efektywność energetyczną oraz badania i innowacje, przede wszystkim pod kątem zwiększenia udziału odnawialnych źródeł energii oraz upowszechniania niskowęglowych technologii energetycznych;”

(7) Skreśla się art. 9.

(8) Dodaje się art. 9 i art. 9a w następującym brzmieniu:

„Artykuł 9

Niezależni operatorzy systemu

1. W przypadku, gdy system przesyłowy stanowi własność przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo w momencie wejścia w życie niniejszej dyrektywy, państwa członkowskie mogą zezwolić na odstępstwa od art. 7 ust. 1 pod warunkiem, że niezależny operator systemu został wyznaczony przez państwo członkowskie na wniosek właściciela systemu przesyłowego i pod warunkiem zatwierdzenia takiego wyznaczenia przez Komisję. W żadnym wypadku nie można uniemożliwiać przedsiębiorstwu zintegrowanemu pionowo, będącemu właścicielem systemu przesyłowego, podejmowania kroków w celu spełnienia art. 7 ust. 1.

2. Państwo członkowskie może zatwierdzić i wyznaczyć niezależnego operatora systemu jedynie w przypadku, gdy:

- (a) kandydat na operatora wykazał, że spełnia wymogi art. 7 ust. 1 lit. b) do lit. d);
- (b) kandydat na operatora wykazał, że dysponuje niezbędnymi zasobami finansowymi, technicznymi i kadrowymi, aby realizować swoje zadania zgodnie z art. 8;

- (c) kandydat na operatora podjął zobowiązanie do zastosowania się do dziesięcioletniego planu rozbudowy sieci, przedstawionego przez urząd regulacji;
 - (d) właściciel systemu przesyłowego wykazał swoją zdolność do zachowania zgodności ze swoimi zobowiązaniami zgodnie z ust. 6. W tym celu udostępnia on wszelkie projekty postanowień umownych z przedsiębiorstwem kandydującym oraz każdym innym właściwym podmiotem;
 - (e) kandydat na operatora wykazał swoją zdolność do zachowania zgodności ze swoimi zobowiązaniami zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1775/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 września 2005 r. w sprawie warunków dostępu do sieci przesyłowych gazu ziemnego*, włączając w to współpracę operatorów systemu przesyłowego na szczeblu europejskim i regionalnym.
-

3. Przedsiębiorstwa, którym urząd regulacji udzielił certyfikacji jako spełniającym wymogi art. 7a i art. 9 ust. 2, są zatwierdzane i wyznaczane przez państwa członkowskie jako niezależni operatorzy systemu. Zastosowanie ma procedura certyfikacji określona w art. 7b.

4. W przypadku, gdy Komisja podjęła decyzję zgodnie z procedurą określoną w art. 7b i stwierdza, że urząd regulacji nie zastosował się do jej decyzji w terminie dwóch miesięcy, wyznacza, w terminie sześciu miesięcy, na wniosek Agencji i po zapoznaniu się ze stanowiskiem właściciela systemu przesyłowego i operatora systemu przesyłowego, niezależnego operatora systemu na okres 5 lat. W dowolnym terminie właściciel systemu przesyłowego może zaproponować urzędowi regulacji wyznaczenie nowego niezależnego operatora systemu zgodnie z procedurą określoną w art. 9 ust. 1.

5. Każdy niezależny operator systemu jest odpowiedzialny za przyznawanie dostępu stronom trzecim i zarządzanie dostępem stron trzecich, włącznie z pobieraniem opłat za dostęp i opłat za ograniczenia przesyłowe, za eksploatację, konserwację i remonty oraz rozbudowę systemu przesyłowego, jak również za zapewnienie długofalowej zdolności systemu do zaspokojenia rozsądnego zapotrzebowania za pośrednictwem planowania inwestycyjnego. W przypadku rozbudowy sieci niezależny operator systemu jest odpowiedzialny za planowanie (włącznie z procedurą zezwoleń), budowę i oddanie do eksploatacji nowej infrastruktury. W tym celu pełni on funkcję operatora systemu przesyłowego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Właściciele systemu przesyłowego nie mogą być odpowiedzialni za przyznawanie dostępu stronom trzecim i zarządzanie dostępem stron trzecich, ani za planowanie inwestycyjne.

6. W przypadku gdy niezależny operator systemu został wyznaczony, właściciel systemu przesyłowego:

- (a) zapewnia wszelką stosowną współpracę i wsparcie niezależnemu operatorowi systemu dla celów realizacji jego zadań, w tym zwłaszcza wszelkie stosowne informacje;

- (b) finansuje inwestycje ustalone przez niezależnego operatora systemu i zatwierdzone przez urząd regulacji, lub wyraża zgodę, aby były one finansowane przez dowolną zainteresowaną stronę, włącznie z niezależnym operatorem systemu. Odpowiednie uzgodnienia dotyczące finansowania podlegają uprzedniemu zatwierdzeniu przez urząd regulacji. Przed zatwierdzeniem finansowania urząd regulacji konsultuje się z właścicielem aktywów sieciowych oraz z innymi zainteresowanymi stronami;
- (c) zapewnia pokrycie zobowiązań powiązanych z aktywami sieciowymi, których jest właścicielem i które są zarządzane przez niezależnego operatora systemu, z wyłączeniem części zobowiązań powiązanych z zadaniami niezależnego operatora systemu;
- (d) dostarcza gwarancji niezbędnych w celu ułatwienia finansowania wszelkiej rozbudowy sieci, z wyjątkiem tych inwestycji, w przypadku których zgodnie z ust. 2 wyraził swoją zgodę na finansowanie przez zainteresowaną stronę trzecią, w tym niezależnego operatora systemu.

7. W ścisłej współpracy z urzędem regulacji właściwy krajowy organ ochrony konkurencji otrzymuje wszelkie stosowne uprawnienia do skutecznego monitorowania zgodności właściciela systemu przesyłowego z jego zobowiązaniami na mocy ust. 6.

Artykuł 9a

Wydzielenie właściciela systemu przesyłowego i operatora systemu magazynowania

1. W przypadku gdy niezależny operator systemu został wyznaczony, właściciele systemu przesyłowego i operatorzy systemu magazynowania, którzy stanowią część przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo, muszą być niezależni, przynajmniej w zakresie swojej formy prawnej, organizacji i podejmowania decyzji, od wszelkich innych rodzajów działalności niezwiązanych z przesyłem i magazynowaniem.

Niniejszy artykuł ma zastosowanie jedynie do instalacji magazynowych, które są konieczne z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia dla zagwarantowania skutecznego dostępu do systemu dla realizacji dostaw do odbiorców zgodnie z art. 19.

2. W celu zapewnienia niezależności właściciela systemu przesyłowego i operatora systemu magazynowania, o której mowa w ust. 1, stosuje się następujące minimalne kryteria:

- (a) te osoby, które są odpowiedzialne za kierowanie właścicielem systemu przesyłowego i operatorem systemu magazynowania, nie mogą uczestniczyć w strukturach zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowniczego odpowiedzialnego bezpośrednio lub pośrednio za bieżącą działalność w zakresie produkcji, dystrybucji i dostawy gazu ziemnego;
- (b) muszą zostać przyjęte odpowiednie środki w celu zagwarantowania, aby interesy zawodowe osób odpowiedzialnych za kierowanie właścicielem systemu przesyłowego i operatorem systemu magazynowania były brane pod uwagę w sposób, który zapewni im zdolność niezależnego działania;

- (c) operator systemu magazynowania ma rzeczywiste prawa podejmowania decyzji, niezależne od zintegrowanego przedsiębiorstwa gazowniczego, dotyczące aktywów koniecznych do eksploatacji, przeprowadzania konserwacji i remontów albo rozbudowy instalacji magazynowych. Nie stanowi to przeszkody dla funkcjonowania właściwych mechanizmów koordynacyjnych dla ochrony praw przedsiębiorstwa macierzystego do nadzoru ekonomicznego i zarządzania dotyczącego zwrotu z aktywów w przedsiębiorstwie zależnym, uregulowanych pośrednio zgodnie z art. 24c ust. 4. W szczególności umożliwia to przedsiębiorstwu macierzystemu zatwierdzanie rocznego planu finansowego lub innego równoważnego instrumentu operatora systemu magazynowania i ustalanie całkowitych ograniczeń dotyczących poziomu zadłużania przedsiębiorstwa zależnego. Nie umożliwia to natomiast przedsiębiorstwu macierzystemu wydawania instrukcji dotyczących bieżącej eksploatacji ani w odniesieniu do indywidualnych decyzji dotyczących budowy lub modernizacji instalacji magazynowych, które nie wykraczają poza założenia zatwierdzonego planu finansowego lub każdego innego równoważnego instrumentu;
- (d) właściciel systemu przesyłowego i operator systemu magazynowania opracowują program zgodności, który określa środki przyjmowane w celu zagwarantowania wyeliminowania praktyk dyskryminacyjnych i zapewnienia właściwego jego monitorowania. Program określa szczegółowe zobowiązania pracowników w celu realizacji tego zadania. Osoba lub organ odpowiedzialny za monitorowanie programu zgodności składa urzędowi regulacji raport roczny wyszczególniający przyjęte środki, który jest następnie publikowany.

3. Komisja może przyjąć wytyczne dla zagwarantowania pełnej i rzeczywistej zgodności właściciela systemu przesyłowego i operatora systemu magazynowania z ust. 2 niniejszego artykułu. Środek ten, mający na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.”

- (9) Artykuł 10 otrzymuje następujące brzmienie:

„Artykuł 10

Poufność obowiązująca operatorów systemu przesyłowego i właścicieli systemu przesyłowego

1. Z zastrzeżeniem art. 16 albo każdego innego prawnego obowiązku udostępniania informacji, każdy operator systemu przesyłowego, magazynowego lub systemu LNG oraz właściciel systemu przesyłowego zachowuje poufność istotnych z handlowego punktu widzenia informacji uzyskanych w trakcie prowadzenia swojej działalności oraz ochrania informacje o swojej własnej działalności, które mogą być handlowo korzystniejsze od informacji udostępnianych w sposób dyskryminacyjny, i w szczególności nie udostępnia żadnych informacji istotnych z handlowego punktu widzenia pozostałym częściom spółki, chyba że jest to niezbędne dla przeprowadzenia transakcji gospodarczej. W celu zapewnienia całkowitego poszanowania reguł w sprawie rozdziału informacji, niezbędne jest również zapewnienie, że właściciel systemu przesyłowego oraz pozostałe części spółki nie wykorzystują wspólnych służb, za wyjątkiem funkcji czysto administracyjnych lub

związanych z technologiami informatycznymi (nie istnieje np. wspólna służba prawna).

2. Operatorzy systemu przesyłowego, magazynowania lub systemu LNG, w ramach sprzedaży lub zakupu gazu ziemnego przez przedsiębiorstwa zależne, nie wykorzystują w nieuzasadniony sposób informacji istotnych z handlowego punktu widzenia, uzyskanych od stron trzecich w kontekście udostępniania lub negocjowania dostępu do systemu.”

(10) W art. 13 wprowadza się następujące zmiany:

(a) W ust. 2 lit. c) dodaje się po pierwszym zdaniu następujące zdanie: „Aby móc zrealizować te zadania, operator systemu dystrybucyjnego dysponuje niezbędnymi zasobami, w tym ludzkimi, technicznymi, finansowymi i materialnymi.”

(b) W ust. 2 lit. d) wprowadza się następujące zmiany:

(i) ostatnie zdanie otrzymuje następujące brzmienie: „Roczne sprawozdanie, określające podjęte środki, jest przedkładane przez osobę lub jednostkę odpowiedzialną za monitorowanie programu zgodności, zwaną dalej „urzędnikiem ds. zgodności”, urzędowi regulacji określonego w art. 24a ust. 1, oraz jest publikowane.

(ii) dodaje się zdanie w następującym brzmieniu: „Urzędnik ds. zgodności jest w pełni niezależny oraz ma dostęp do wszelkich niezbędnych informacji dotyczących operatora systemu dystrybucyjnego i wszelkich spółek zależnych, by móc realizować swoje zadanie.”

(c) Dodaje się ust. 3 i 4 w następującym brzmieniu:

„3. W przypadku gdy operator systemu dystrybucyjnego stanowi część pionowo zintegrowanego przedsiębiorstwa, państwa członkowskie zapewniają, że działania operatora systemu dystrybucyjnego są monitorowane, tak aby nie mógł on wykorzystywać swojej integracji pionowej w celu zakłócania konkurencji. W szczególności pionowo zintegrowani operatorzy systemu dystrybucyjnego nie doprowadzają, w ramach swojej komunikacji lub kreowania marki, do nieporozumień w zakresie odrębnej tożsamości sektora dostaw przedsiębiorstwa zintegrowanego pionowo.

4. Komisja może przyjąć wytyczne w celu zagwarantowania pełnej i rzeczywistej zgodności operatora systemu dystrybucyjnego z ust. 2 w odniesieniu do pełnej niezależności operatora systemu dystrybucyjnego i braku zachowań dyskryminacyjnych, oraz aby przedsiębiorstwo zintegrowane pionowo nie mogło w ramach swojej działalności dostawczej osiągać nieuczciwych korzyści z racji swojej integracji pionowej. Środek ten, mający na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.”

(11) Artykuł 15 otrzymuje następujące brzmienie:

„Niniejsza dyrektywa nie stanowi przeszkody dla działalności operatora połączonych systemów przesyłu, LNG, magazynowania i dystrybucji, pod warunkiem, że zachowuje on zgodność, w przypadku każdego z rodzajów działalności, z mającymi zastosowanie przepisami art. 7, art. 9a i art. 13 ust. 1.”

(12) W art. 19 ust. 1 dodaje się akapit w następującym brzmieniu:

„Państwa członkowskie określają i publikują kryteria decydujące o tym, czy dostęp do instalacji magazynowych i do pojemności magazynowych gazociągów jest konieczny z technicznego lub ekonomicznego punktu widzenia, aby zapewnić skuteczny dostęp do systemu dla realizacji dostaw do odbiorców. Państwa członkowskie podają do wiadomości publicznej, lub zobowiązują operatorów systemu magazynowania i przesyłowego do podania do wiadomości publicznej, które instalacje magazynowe lub części instalacji magazynowych i które pojemności magazynowe gazociągów są oferowane w ramach różnych procedur określonych w ust. 3 i ust. 4.”

(13) Artykuł 22 otrzymuje następujące brzmienie:

*„Artykuł 22
Nowa infrastruktura*

1. Główne nowe elementy infrastruktury gazowej, tzn. gazociągi międzysystemowe państw członkowskich, instalacje LNG i instalacje magazynowe, mogą na wniosek zostać zwolnione, na czas ograniczony, od stosowania wymogów art. 7, art. 18, art. 19, art. 20 i art. 24c ust. 4, 5 i 6 pod następującymi warunkami:

- (a) inwestycja musi zwiększać konkurencję na rynku dostaw gazu i zwiększać bezpieczeństwo dostaw;
- (b) poziom ryzyka związanego z inwestycją jest taki, że inwestycja nie miałaby miejsca bez zastosowania odstępstwa;
- (c) infrastruktura musi być własnością osoby fizycznej lub prawnej, która jest osobą odrębną, przynajmniej w swej formie prawnej, od operatorów systemów, w których to systemach infrastruktura zostanie wybudowana;
- (d) od użytkowników tej infrastruktury pobierane są opłaty;
- (e) odstępstwo nie wpływa szkodliwie na konkurencję lub sprawne funkcjonowanie wewnętrznego rynku gazu albo na sprawne funkcjonowanie systemu podlegającego regulacji, do którego infrastruktura jest podłączona.

2. Postanowienia ust. 1 są także stosowane w przypadku znacznego wzrostu przepustowości istniejącej infrastruktury i zmian tej infrastruktury umożliwiających rozwój nowych źródeł dostaw gazu.

3. Urząd regulacji, o którym mowa w rozdziale VIa, może, indywidualnie dla każdego przypadku, podejmować decyzje w sprawie odstępstw, o których mowa w ust. 1 i 2. W przypadku, gdy przedmiotowa infrastruktura zlokalizowana jest na terytorium więcej niż jednego państwa członkowskiego, Agencja wykonuje zadania powierzone urzędowi regulacji na mocy niniejszego artykułu.

Odstępstwo może obejmować całość lub część przepustowości nowej infrastruktury lub istniejącej infrastruktury o znacznie zwiększonej przepustowości.

W trakcie podejmowania decyzji o zastosowaniu odstępstwa należy zwrócić uwagę, indywidualnie dla każdego przypadku, na potrzebę nałożenia warunków dotyczących okresu obowiązywania odstępstwa i niedyskryminacyjnego dostępu do nowej infrastruktury. W trakcie podejmowania decyzji o tych warunkach bierze się pod uwagę w szczególności dodatkową przewidywaną do realizacji przepustowość albo zmianę istniejącej przepustowości, horyzont czasowy projektu i uwarunkowania krajowe.

Przed przyznaniem odstępstwa urząd regulacji podejmuje decyzje w sprawie przepisów i mechanizmów zarządzania i alokacji przepustowości, o ile nie stanowi to przeszkody dla realizacji kontraktów długoterminowych. Zgodnie z tymi przepisami wszyscy potencjalnie zainteresowani użytkownicy infrastruktury są wzywani do określenia swojego zainteresowania zawieraniem kontraktów na przepustowość, zanim ma miejsce alokacja przepustowości dla nowej infrastruktury, włącznie z alokacją na własny użytek. Urząd regulacji nakłada wymóg, aby przepisy w sprawie zarządzania ograniczeniami przesyłowymi obejmowały obowiązek oferowania niewykorzystanej przepustowości na rynku wtórnym, jak również nakłada wymóg, aby użytkownicy instalacji byli uprawnieni do obrotu swoimi zakontraktowanymi przepustowościami na rynku wtórnym. W swojej ocenie kryteriów, o których mowa w ust. 1 lit. a), b) i e) niniejszego artykułu, urząd regulacji bierze pod uwagę wyniki procedury alokacji przepustowości.

Decyzja w sprawie odstępstwa, z uwzględnieniem wszelkich warunków, o których mowa w akapicie drugim, jest odpowiednio uzasadniona i opublikowana.

4. Urząd regulacji przekazuje niezwłocznie Komisji kopię każdego wniosku o przyznanie odstępstwa z chwilą jego otrzymania. Decyzja o zastosowaniu odstępstwa jest bezzwłocznie zgłaszana przez stosowny urząd do Komisji wraz ze wszystkimi użytecznymi informacjami jej dotyczącymi. Informacje te mogą zostać przekazane Komisji w formie zbiorczej, umożliwiając Komisji podjęcie dobrze uzasadnionej decyzji. Informacje te zawierają w szczególności:

(a) szczegółowe powody, na podstawie których urząd regulacji przyznał odstępstwo, łącznie z informacjami finansowymi uzasadniającymi potrzebę zastosowania odstępstwa;

(b) przeprowadzoną analizę wpływu przyznania odstępstwa na konkurencję i na sprawne funkcjonowanie wewnętrznego rynku gazu;

(c) powody przyjętego okresu obowiązywania odstępstwa i wielkości udziału całkowitej przepustowości rozpatrywanej infrastruktury gazowej, dla której udzielono odstępstwo;

(d) w przypadku odstępstwa dotyczącego danego gazociągu międzysystemowego, wyniki konsultacji z zainteresowanymi urzędami regulacji;

(e) wpływ infrastruktury na dywersyfikację dostaw gazu.

5. W ciągu dwóch miesięcy od otrzymania zgłoszenia Komisja może zażądać od urzędu regulacji wprowadzenia zmian do decyzji lub cofnięcia decyzji o przyznaniu odstępstwa. Termin ten rozpoczyna się następnego dnia po otrzymaniu zgłoszenia. Termin dwumiesięczny może zostać przedłużony o dwa dodatkowe miesiące w przypadku, gdy Komisja potrzebuje dodatkowych informacji. Termin ten rozpoczyna się następnego dnia po otrzymaniu kompletnych informacji. Termin ten może również zostać przedłużony za obopólną zgodą Komisji oraz urzędu regulacji. Zgłoszenie uważa się za cofnięte, jeżeli informacje, o które wystąpiono z wnioskiem, nie są dostarczone w terminie wyznaczonym we wniosku, chyba że, przed upływem tego terminu, albo termin ten został przedłużony za zgodą zarówno Komisji, jak i urzędu regulacji, albo urząd regulacji, w należycie uzasadnionym oświadczeniu, poinformował Komisję o tym, że uważa zgłoszenie za wyczerpujące.

Urząd regulacji stosuje się do decyzji Komisji o wprowadzeniu zmian do decyzji lub cofnięciu decyzji o przyznaniu odstępstwa w terminie czterech tygodni i odpowiednio informuje Komisję.

Komisja zachowuje poufność informacji istotnych z handlowego punktu widzenia.

Wydane przez Komisję zatwierdzenie decyzji o przyznaniu odstępstwa przestaje obowiązywać pod upływem dwóch lat od jego przyjęcia, jeżeli do tego czasu budowa infrastruktury jeszcze się nie rozpoczęła, zaś po upływie pięciu lat, jeżeli do tego czasu nie rozpoczęto eksploatacji infrastruktury.

6. Komisja może przyjąć wytyczne dla celów stosowania warunków, o których mowa w ust. 1, oraz dla celów określenia procedury obowiązującej w przypadku stosowania ust. 4 i 5. Środek ten, mający na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.”

(14) Po art. 24 dodaje się nowy rozdział VIa w następującym brzmieniu:

„ROZDZIAŁ VIa
KRAJOWE URZĘDY REGULACJI

*Artykuł 24a
Wyznaczenie i niezależność urzędów regulacji*

1. Każde państwo członkowskie wyznacza jeden krajowy urząd regulacji.
2. Państwa członkowskie gwarantują niezależność urzędu regulacji i zapewniają, że wykonuje on swoje uprawnienia w sposób bezstronny i przejrzysty. W tym celu państwo członkowskie zapewnia, że w czasie wykonywania zadań regulacyjnych powierzonych mu na mocy niniejszej dyrektywy, urząd regulacji jest prawnie oddzielony i funkcjonalnie niezależny od każdego innego podmiotu publicznego lub prywatnego, oraz że jego personel i osoby odpowiedzialne za zarządzanie urzędem działają niezależnie od jakichkolwiek interesów rynkowych i nie zwracają się o udzielenie ani nie przyjmują instrukcji ze strony jakichkolwiek władz ani innego podmiotu publicznego lub prywatnego.
3. W celu ochrony niezależności urzędu regulacji państwa członkowskie zapewniają w szczególności, że:
 - (a) urząd regulacji posiada osobowość prawną, autonomię budżetową oraz stosowne zasoby personalne i finansowe do realizacji swoich zadań;
 - (b) jego zarząd jest powoływany na nieodnawialną kadencję wynoszącą co najmniej pięć lat i nie może zostać zwolniony z pełnienia funkcji w trakcie swojej kadencji, chyba że nie spełnia już warunków określonych w niniejszym artykule lub dopuścił się poważnego uchybienia.

*Artykuł 24b
Cele polityczne urzędu regulacji*

Przy realizacji zadań regulacyjnych wyszczególnionych w niniejszej dyrektywie, urząd regulacji podejmuje wszelkie uzasadnione kroki, które służą osiągnięciu następujących celów:

- (a) wspieranie, w ścisłej współpracy z Agencją, urzędami regulacji innych państw członkowskich oraz Komisją, konkurencyjnego, bezpiecznego i zrównoważonego pod względem ochrony środowiska wewnętrznego rynku gazu na terenie Wspólnoty, jak również skutecznego otwarcia rynku dla wszystkich odbiorców i dostawców we Wspólnocie;
- (b) rozwój konkurencyjnych i prawidłowo funkcjonujących rynków regionalnych na terenie Wspólnoty, mając na uwadze osiągnięcie celu określonego w lit. a);
- (c) zniesienie ograniczeń w handlu gazem ziemnym pomiędzy państwami członkowskimi, w tym rozwój odpowiednich transgranicznych zdolności przesyłowych w celu zaspokojenia popytu, pogłębienia integracji rynków

krajowych oraz umożliwienia swobodnego przepływu gazu ziemnego na terenie Wspólnoty;

- (d) zapewnienie rozwoju bezpiecznych, niezawodnych i efektywnych systemów, działanie na rzecz energooszczędności, wspieranie wystarczalności systemu oraz badań i innowacji w celu zaspokojenia popytu, jak również rozwój nowatorskich technologii niskowęglowych i w zakresie odnawialnych źródeł energii w perspektywie krótko- i długoterminowej;
- (e) zapewnienie, że operatorzy sieci otrzymają stosowne bodźce, zarówno krótko-, jak i długoterminowe, do zwiększenia wydajności w zakresie działania sieci oraz wspierania integracji rynkowej;
- (f) zapewnienie efektywnego funkcjonowania własnego rynku krajowego, a także działanie na rzecz skutecznej konkurencji we współpracy z organami ochrony konkurencji.

Artykuł 24c

Obowiązki i uprawnienia urzędu regulacji

1. Do obowiązków urzędu regulacji należy:

- (a) zapewnienie zgodności operatorów systemu przesyłowego i dystrybucyjnego oraz, w stosownych przypadkach, właścicieli systemu, jak również wszelkich przedsiębiorstw gazowniczych, z ich zobowiązaniami na mocy niniejszej dyrektywy i innych właściwych aktów prawnych Wspólnoty, także w zakresie kwestii transgranicznych;
- (b) współpraca w zakresie kwestii transgranicznych z urzędem lub urzędami regulacji tych państw członkowskich;
- (c) stosowanie się do decyzji Agencji oraz Komisji oraz ich egzekwowanie;
- (d) przedkładanie co roku sprawozdań w sprawie własnej działalności i wypełniania obowiązków do właściwych organów państw członkowskich, Agencji oraz Komisji. Sprawozdanie to dotyczy podjętych środków oraz uzyskanych wyników w zakresie każdego z zadań wyszczególnionych w niniejszym artykule;
- (e) zapewnienie, że nie ma subsydiowania pomiędzy działalnością w zakresie przesyłu, dystrybucji, magazynowania, LNG i dostaw;
- (f) dokonywanie przeglądu planów inwestycyjnych operatorów systemu przesyłowego, a także zamieszczanie w swoim sprawozdaniu rocznym oceny planu inwestycyjnego operatorów systemu przesyłowego w zakresie jego zgodności z ogólnoeuropejskim dziesięcioletnim planem rozbudowy sieci, o którym mowa w art. 2c rozporządzenia (WE) nr 1775/2005;
- (g) monitorowanie bezpieczeństwa i niezawodności sieci, a także dokonywanie przeglądu przepisów dotyczących bezpieczeństwa i niezawodności sieci;

- (h) monitorowanie poziomu przejrzystości, zapewnianie zgodności przedsiębiorstw gazowniczych z wymaganiami w zakresie przejrzystości;
- (i) monitorowanie, we współpracy z organami ochrony konkurencji, poziomu otwarcia rynku i konkurencji na poziomie hurtowym i detalicznym, w tym na giełdach energii, cen dla gospodarstw domowych, częstotliwości zmian dostawców, częstotliwości odłączenia od sieci, skarg zgłaszanych przez gospodarstwa domowe w uzgodnionym formacie, jak również wszelkich zakłóceń lub ograniczeń konkurencji, włącznie z dostarczaniem wszelkich stosownych informacji oraz informowaniem o wszelkich stosownych przypadkach właściwych organów ochrony konkurencji;
- (j) monitorowanie czasu potrzebnego przedsiębiorstwom przesyłowym i dystrybucyjnym na wykonywanie połączeń i napraw;
- (k) monitorowanie i dokonywanie przeglądu warunków dostępu do magazynowania, pojemności magazynowych gazociągów i do innych usług pomocniczych wyszczególnionych w art. 19;
- (l) zapewnienie, bez uszczerbku dla kompetencji innych krajowych organów regulacyjnych, wysokich standardów usług o charakterze użyteczności publicznej w odniesieniu do gazu, ochrona słabych ekonomicznie odbiorców, oraz dopilnowanie, aby środki ochrony konsumenta, o których mowa w załączniku A, były skuteczne;
- (m) publikowanie co najmniej raz w roku zaleceń dotyczących sposobu zapewnienia zgodności taryf za dostawy z art. 3;
- (n) zapewnienie dostępu do danych dotyczących zużycia przez odbiorców, stosowania jednolitego formatu w odniesieniu do danych dotyczących zużycia oraz dostępu do danych na mocy lit. h) załącznika A;
- (o) monitorowanie wdrażania przepisów dotyczących funkcji i zakresu odpowiedzialności operatorów systemu przesyłowego, operatorów systemu dystrybucyjnego, dostawców i odbiorców oraz innych uczestników rynku na mocy art. 8b rozporządzenia (WE) nr 1775/2005;
- (p) monitorowanie prawidłowego stosowania kryteriów określających, czy dana instalacja magazynowa wchodzi w zakres art. 19 ust. 3 lub art. 19 ust. 4.

2. Oprócz realizacji zadań powierzonych mu na mocy ust. 1, w przypadku, gdy na mocy art. 9a został wyznaczony niezależny operator systemu, urząd regulacji:

- (a) monitoruje zgodność właściciela systemu przesyłowego oraz niezależnego operatora systemu z ich zobowiązaniami na mocy niniejszego artykułu oraz wymierza kary za brak zgodności na mocy ust. 3 lit. d);
- (b) monitoruje relacje i komunikację pomiędzy niezależnym operatorem systemu a właścicielem systemu przesyłowego w celu zapewnienia zgodności niezależnego operatora systemu z jego zobowiązaniami, a w szczególności zatwierdza umowy oraz pełni funkcję organu rozstrzygającego spory pomiędzy

niezależnym operatorem systemu i właścicielem systemu przesyłowego w przypadku skargi złożonej przez którąkolwiek ze stron ust. 7;

- (c) bez uszczerbku dla procedury na mocy art. 9 ust. 2 lit. c) w odniesieniu do pierwszego dziesięcioletniego planu rozbudowy sieci, zatwierdza plany inwestycyjne oraz wieloletni plan rozbudowy sieci, przedkładane co roku przez niezależnego operatora systemu;
- (d) zapewnia, że opłaty za dostęp do sieci, pobierane przez niezależnych operatorów systemu, obejmują wynagrodzenie dla właściciela lub właścicieli sieci, które zapewnia stosowne wynagrodzenie za aktywa sieciowe oraz wszelkie nowe inwestycje w sieć;
- (e) posiada uprawnienia do przeprowadzania inspekcji na terenie właściciela systemu przesyłowego i niezależnego operatora systemu.

3. Państwa członkowskie zapewniają, że urzędy regulacji otrzymują uprawnienia umożliwiające im wykonywanie obowiązków określonych w ust. 1 i ust. 2 w sposób skuteczny i sprawny. W tym celu urząd regulacji posiada przynajmniej następujące uprawnienia:

- (a) wydawanie wiążących decyzji w sprawie przedsiębiorstw gazowniczych;
- (b) prowadzenie we współpracy z krajowym organem ochrony konkurencji badań dotyczących funkcjonowania rynków gazu, a także podejmowanie decyzji, w przypadku braku naruszenia reguł konkurencji, w sprawie wszelkich stosownych środków, niezbędnych i współmiernych, na rzecz wspierania skutecznej konkurencji oraz zapewnienia prawidłowego funkcjonowania rynku, z uwzględnieniem programów uwolnienia gazu;
- (c) zwracanie się do przedsiębiorstw gazowniczych o wszelkie informacje stosowne z punktu widzenia realizacji jego zadań;
- (d) nakładanie skutecznych, odpowiednich i odstraszających sankcji na te przedsiębiorstwa gazownicze, które nie wywiązują się ze swoich zobowiązań na mocy niniejszej dyrektywy lub wszelkich decyzji urzędu regulacji lub Agencji;

-
- (e) posiadanie należytych praw prowadzenia dochodzeń oraz stosownych uprawnień do udzielania poleceń w zakresie rozstrzygania sporów zgodnie z ust. 7 i 8;

- (f) zatwierdzanie środków bezpieczeństwa zgodnie z art. 26.

4. Urzędy regulacji są odpowiedzialne za ustalanie lub zatwierdzanie przed ich wejściem w życie warunków dla:

- (a) przyłączania i dostępu do sieci krajowych, z uwzględnieniem taryf przesyłowych i dystrybucyjnych, a także zasad, warunków i taryf za dostęp do instalacji LNG. Te taryfy pozwalają na realizację koniecznych inwestycji w sieci i instalacje LNG w sposób, który umożliwia tym inwestycjom zagwarantowanie opłacalności i wykonalności sieci oraz instalacji LNG;

- (b) świadczenia usług bilansowania.
5. Przy ustalaniu lub zatwierdzaniu taryf urzędy regulacji zapewniają, że operatorzy sieci otrzymają stosowne bodźce, zarówno krótko-, jak i długoterminowe, do zwiększenia wydajności oraz wspierania integracji rynkowej i odpowiednich prac badawczych.
 6. Urzędy regulacji posiadają uprawnienia do wymagania w razie konieczności od operatorów systemów przesyłowych, magazynowania, LNG i dystrybucyjnych zmiany warunków, włącznie z taryfami, o których mowa w niniejszym artykule, w celu zapewnienia, że są one współmierne i stosowane w sposób niedyskryminujący.
 7. Każda strona wnosząca skargę przeciw operatorowi systemu przesyłowego, LNG albo systemu dystrybucyjnego może skierować skargę do urzędu regulacji, który, działając jako organ rozstrzygania sporów, wydaje decyzję w terminie dwóch miesięcy od wpłynięcia skargi. Termin ten może zostać przedłużony o dwa miesiące, jeżeli urzędy regulacji zażądają dodatkowych informacji. Termin ten może zostać dalej przedłużony za zgodą strony skarżącej. Taka decyzja ma skutek wiążący do chwili jej unieważnienia po złożeniu odwołania.
 8. Każda ze stron, której to dotyczy i która ma prawo do składania skargi dotyczącej decyzji w sprawie metodologii podjętej w zastosowaniu niniejszego artykułu, lub gdy urząd regulacji ma obowiązek zasięgać opinii dotyczących proponowanych metodologii, może najpóźniej w terminie dwóch miesięcy od publikacji decyzji lub propozycji decyzji, lub w krótszym terminie określonym przez państwa członkowskie, złożyć skargę do rozpatrzenia. Taka skarga nie ma skutku zawieszającego.
 9. Państwa członkowskie stwarzają odpowiednie i skuteczne mechanizmy regulacji, kontroli i przejrzystości w celu unikania jakichkolwiek przypadków nadużywania pozycji dominującej, w szczególności na szkodę konsumentów i jakiegokolwiek zachowania rabunkowego. Te mechanizmy biorą pod uwagę postanowienia Traktatu, w szczególności jego art. 82.
 10. Państwa członkowskie gwarantują przyjęcie odpowiednich środków, włącznie z postępowaniem administracyjnym lub karnym zgodnie z krajowym ustawodawstwem, przeciwko osobom fizycznym lub prawnym odpowiedzialnym za nieprzestrzeganie przepisów o poufności nałożonych niniejszą dyrektywą.
 11. Skargi, o których mowa w ust. 7 i 8, nie naruszają prawa do odwoływania się na mocy prawa wspólnotowego i krajowego.
 12. Decyzje podejmowane przez urzędy regulacji są umotywowane.
 13. Państwa członkowskie zapewniają, że na szczeblu krajowym istnieją właściwe mechanizmy, dzięki którym strona, której dotyczy decyzja krajowego urzędu regulacji, ma prawo odwołania się do organu niezależnego od uczestniczących stron.

14. Komisja może przyjąć wytyczne w sprawie wykonywania przez urzędy regulacji uprawnień opisanych w niniejszym artykule. Środek ten, mający na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

Artykuł 24d

System regulacyjny dotyczący kwestii transgranicznych

1. Urzędy regulacji ściśle współpracują i konsultują się między sobą, jak również dostarczają sobie nawzajem oraz Agencji wszelkich informacji niezbędnych dla realizacji ich zadań na mocy niniejszej dyrektywy. W odniesieniu do udostępnianych informacji organ otrzymujący informacje winien zapewnić taki sam stopień poufności, jaki został zapewniony przez organ udostępniający informacje.

2. Urzędy regulacji współpracują przynajmniej na szczeblu regionalnym, aby wspierać tworzenie rozwiązań operacyjnych w celu zapewnienia optymalnego zarządzania siecią, rozwój wspólnych centrów handlu gazem oraz alokację transgranicznych zdolności przesyłowych, jak również zapewnić minimalny poziom zdolności połączeń wzajemnych w obrębie regionu, tak aby umożliwić rozwój skutecznej konkurencji.

3. Agencja podejmuje decyzje w sprawie systemu regulacyjnego dotyczącego infrastruktury łączącej co najmniej dwa państwa członkowskie:

- (a) na wspólny wniosek krajowych urzędów regulacji, lub,
- (b) w przypadku, gdy właściwe krajowe urzędy regulacji nie były w stanie osiągnąć porozumienia w sprawie odpowiedniego systemu regulacyjnego w terminie sześciu miesięcy od daty przedłożenia dokumentacji ostatniemu z tych urzędów regulacji.

4. Komisja może przyjąć wytyczne w sprawie zakresu obowiązków urzędów regulacji w odniesieniu do współpracy z innymi urzędami regulacji oraz z Agencją, a także w sprawie sytuacji, w których Agencja staje się właściwa do podejmowania decyzji w sprawie systemu regulacyjnego dotyczącego infrastruktury łączącej co najmniej dwa państwa członkowskie. Środki te, mające na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

Artykuł 24e

Zgodność z wytycznymi

1. Każdy z urzędów regulacji oraz Komisja może zażądać opinii Agencji w sprawie zgodności decyzji podjętej przez urząd regulacji z wytycznymi określonymi w niniejszej dyrektywie lub w rozporządzeniu (WE) nr 1775/2005.

2. Agencja przekazuje swoją opinię odpowiednio urzędowi regulacji, który jej zażądał, lub Komisji, a także urzędowi regulacji, który podjął przedmiotową decyzję, w terminie czterech miesięcy.

3. W przypadku, gdy urząd regulacji, który podjął decyzję, nie zastosuje się do opinii Agencji w terminie czterech miesięcy od daty otrzymania, Agencja informuje Komisję.

4. Każdy z urzędów regulacji może poinformować Komisję, jeżeli jest zdania, że decyzja podjęta przez urząd regulacji nie zachowuje zgodności z wytycznymi określonymi w niniejszej dyrektywie lub w rozporządzeniu (WE) nr 1775/2005, w terminie dwóch miesięcy od daty tej decyzji.

5. Jeżeli Komisja, w terminie dwóch miesięcy po poinformowaniu jej przez Agencję zgodnie z ust. 3, lub przez urząd regulacji zgodnie z ust. 4, lub z własnej inicjatywy w terminie trzech miesięcy od daty decyzji stwierdza, że decyzja urzędu regulacji budzi poważne wątpliwości co do jej zgodności z wytycznymi określonymi w niniejszej dyrektywie lub w rozporządzeniu (WE) nr 1775/2005, Komisja może podjąć decyzję o wszczęciu postępowania. W takim przypadku Komisja wzywa urząd regulacji oraz strony postępowania przed urzędem regulacji do przedstawienia uwag.

6. W przypadku, gdy Komisja podjęła decyzję o wszczęciu postępowania, wydaje w terminie nieprzekraczającym czterech miesięcy od daty takiej decyzji, ostateczną decyzję:

(a) o niewnoszeniu zastrzeżeń względem decyzji urzędu regulacji;

lub

(b) o zażądaniu od przedmiotowego urzędu regulacji dokonania zmiany decyzji lub cofnięcia decyzji, jeżeli jest zdania, że nie zachowano zgodności z wytycznymi.

7. W przypadku, gdy Komisja nie podjęła decyzji o wszczęciu postępowania ani ostatecznej decyzji w terminach określonych odpowiednio w ust. 5 i ust. 6, uważa się, że Komisja nie wniosła zastrzeżeń względem decyzji urzędu regulacji.

8. Urząd regulacji stosuje się do decyzji Komisji o dokonaniu zmiany decyzji lub cofnięciu decyzji w terminie dwóch miesięcy i odpowiednio informuje Komisję.

9. Komisja przyjmuje wytyczne ustalające szczegółowe zasady procedury dotyczącej stosowania niniejszego artykułu. Środek ten, mający na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

Artykuł 24f
Prowadzenie rejestrów

1. Państwa członkowskie wymagają, aby przedsiębiorstwa dostaw przez okres co najmniej pięciu lat przechowywały do dyspozycji krajowego urzędu regulacji, krajowego organu ochrony konkurencji oraz Komisji, stosowne dane dotyczące wszelkich transakcji w ramach kontraktów na dostawy gazu i derywatów gazowych z odbiorcami hurtowymi i operatorami systemu przesyłowego, a także operatorami systemu magazynowania i LNG.

2. Dane te obejmują szczegóły dotyczące charakterystyki tych transakcji, takie jak czas trwania i reguły dostarczenia oraz rozliczenia odpowiednich transakcji, ilości, dat i czasu realizacji, a także cen transakcji oraz środków identyfikacji danego odbiorcy hurtowego, jak również określone szczegóły dotyczące wszystkich nierozliczonych kontraktów na dostawy gazu i derywatów gazowych.

3. Urząd regulacji może podejmować decyzje o udostępnieniu uczestnikom rynku niektórych elementów tych informacji pod warunkiem, że nie zostaną ujawnione informacje istotne z handlowego punktu widzenia, dotyczące poszczególnych uczestników rynku lub poszczególnych transakcji. Niniejszy ustęp nie ma zastosowania do informacji o instrumentach finansowych, które wchodzą w zakres dyrektywy 2004/39/WE.

4. W celu zapewnienia jednolitego stosowania niniejszego artykułu, Komisja może przyjąć wytyczne określające metody i uzgodnienia w zakresie prowadzenia rejestrów oraz formę i treść danych, które należy przechowywać. Środki te, mające na celu zmianę innych niż istotne elementów niniejszej dyrektywy poprzez jej uzupełnienie, przyjmuje się zgodnie z procedurą regulacyjną połączoną z kontrolą, o której mowa w art. 30 ust. 3.

5. W odniesieniu do transakcji w ramach derywatów gazowych, zawieranych przez przedsiębiorstwa dostaw z odbiorcami hurtowymi i operatorami systemu przesyłowego, jak również operatorami systemu magazynowania i LNG, niniejszy artykuł obowiązuje dopiero po przyjęciu przez Komisję wytycznych, o których mowa w ust. 4.

6. Przepisy niniejszego artykułu nie nakładają dodatkowych obowiązków na podmioty objęte zakresem dyrektywy 2004/39/WE w stosunku do organów, o których mowa w ust. 1.”

7. W przypadku gdy organy, o których mowa w ust. 1, potrzebują dostępu do danych przechowywanych przez podmioty objęte zakresem dyrektywy 2004/39/WE, organy odpowiedzialne na mocy tej dyrektywy udostępniają żądane dane organom, o którym mowa w ust. 1.”

(15) Skreśla się artykuł 25.

(16) Artykuł 30 otrzymuje następujące brzmienie:

*„Artykuł 30
Komitet*

1. Komisja jest wspomagana przez komitet.
2. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się art. 3 i art. 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem postanowień art. 8 tej decyzji.
3. W przypadku odniesienia do niniejszego ustępu stosuje się art. 5a ust. 1 do ust. 4 oraz art. 7 decyzji 1999/468/WE, z uwzględnieniem postanowień art. 8 tej decyzji.”

(17) W załączniku A dodaje się ustępy w brzmieniu:

„(h) swobodny dostęp do danych dotyczących ich zużycia, oraz możliwość, w ramach jednoznacznego uzgodnienia i nieodpłatnie, udostępnienia każdemu przedsiębiorstwu posiadającemu koncesję na dostawę swoich danych dotyczących pomiaru. Strona odpowiedzialna za zarządzanie danymi ma obowiązek przekazania tych danych przedsiębiorstwu. Państwa członkowskie określają format danych oraz procedurę udostępniania danych dostawcom i odbiorcom. Odbiorca nie może zostać obciążony żadnymi dodatkowymi kosztami tej usługi.

(i) otrzymanie co miesiąc właściwych informacji dotyczących rzeczywistego zużycia gazu oraz kosztów. Odbiorca nie może zostać obciążony żadnymi dodatkowymi kosztami tej usługi.

(j) możliwość zmiany dostawcy w dowolnym momencie w trakcie roku oraz rozliczenie konta odbiorcy w ramach umowy z poprzednim dostawcą nie później niż w ciągu jednego miesiąca od daty ostatniej dostawy dokonanej przez poprzedniego dostawcę.”

*Artykuł 2
Transpozycja*

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy najpóźniej w 18 miesięcy od momentu jej wejścia w życie. Państwa członkowskie niezwłocznie prześlą Komisji tekst tych przepisów oraz tabelę korelacji między tymi przepisami a niniejszą dyrektywą.

Państwa członkowskie stosują te przepisy po upływie 18 miesięcy od momentu wejścia w życie.

Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odesłanie do niniejszej dyrektywy lub odesłanie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Metody dokonywania takiego odesłania określone są przez państwa członkowskie.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji teksty najważniejszych przepisów prawa krajowego, które przyjmują w dziedzinie objętej niniejszą dyrektywą.

Artykuł 3
Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie [...] dnia po jej opublikowaniu w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

Artykuł 4

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich.

Sporządzono w Brukseli dnia [...] r.

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący
[...]

W imieniu Rady
Przewodniczący